

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE

se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Constituanta Română.

— Articol din afară. —

(A.) S'au deschis noile corpuri legiuitoare române. Alegerile pentru constituanta s'au sfârșit cu o mare majoritate a partidului liberal. S'a dovedit astfel că necesitatea reformelor luate în programul acestui partid e adânc simțită de întreaga țară. Foarte mulți membri marcanți ai partidului conservator, după cât se poate prevedea, vor sprigini reformele, și astfel ele se pot considera de pe acum ca și împlinite.

Noile corpuri legiuitoare, prin reforma sistemului electoral și prin regularea proprietății vor pune, de sigur baze puternice consolidării și propășirii României viitoare. Nu numai situația internă a regatului pretinde cu insistență aceasta consolidare prin crearea de raporturi normale între mară și mica proprietate, ci și vaza la care s'a ridicat azi regatul român în ochii străinătății. Se va da, cu siguranță, o nouă și mare dovadă, că neamul care a știut să tragă atât de greu în cumpăna ultimelor evenimente externe, are tăria să-și saneze și relele cari bântuie acasă.

Dintre binevoitorii vecini, Ungurii sunt mai ales aceia cari privesc cu neîncredere munca ce o vor desvolta noile corpuri legiuitoare române. O privesc așa din simplul motiv pentru că ei ar voi ca reformele plănuite să nu se realizeze, ori, cel mult, să se voteze numai o caricatură a acelor reforme. Dorința lor e așa de mare, încât chiar încep să arunce bănuiele, să suridă disprețuitor. Ei vor să știe că nici actuala majoritate liberală n'ar dori o sinceră reformă a proprietății, că chiar li-

beralii, între cari sunt mulți mari proprietari încep să regrete c'au intrat în lupă cu lozinci așa de mari; că actualul guvern ar fi foarte bucuros dacă ar întâmpina o opoziție cât mai înverșunată din partea opoziției conservatoare; în sfârșit că, ar fi o salvare a situației, dacă s'ar amesteca înțeleptul rege Carol și ar da lozınca: „reformele să se facă în bună înțelegere”.

Nu e mirare că aruncă astfel de bănuiele Maghiarii, căci înfăptuirea unor reforme radicale în regatul vecin pe de-o parte le-ar răpi o puternică armă de atac împotriva României, de câte ori e vorba să scoată în relief imensa importanță a neamului unguresc și a Ungariei, „stat național maghiar-unitar” pentru tripla alianță față de România iobagă, — pe de altă parte le-ar mări frigidurile aprinse pentru „fortificarea Ardealului”.

Putem să spunem că ei aruncă aceste bănuiele mai mult de teamă, decât din convingerea că actualele corpuri legiuitoare române n'ar avea într'adevăr intențiunea sinceră de a trece reformele.

Ne sunt încă în vie memorie atacurile presei ungurești din vara trecută împotriva armatei „flămânzilor” din regat, alușile pline de batjocură la întunerecul cultural și sărăcia materială a țaranului de peste Carpați, — a iacuri secundate de presa altor vecini binevoitori, a Bulgarilor. Evenimentele ce-au urmat au desmintit în modul cel mai strălucit aceste insinuări pline de reacredință. Și, nădăjduim, că priceperea, insufletirea, patriotismul nobil al noilor corpuri legiuitoare române vor desminti tot atât de strălucit noile bănuiele și presupuneri malițioase ale vecinilor binevoitori, ale aliaților cari „nutresc prie-

tinie sinceră” față de regatul dela Dunăre, nu ea groaznicul urs dela miază-noapte. (Așa scria „Bud. Hirl.” după vizita țarului la Constanța’.)

Dar, ceea ce ne umple de mirare, de indignare chiar, e faptul că chiar între Români ardeleni sunt unii cari debitează aproape aceleași bănuiele. Și, între aceștia, sunt cei cari vor să se gireze de buni cunoscători a stărilor de spirit din regat, unii cari nu cunosc România numai din auzite. Vezi bine, aceștia nu bănuiesc sinceritatea intențiilor, ci apreciază greutatea înfăptuirii lor. Și, fiindcă într'adevăr, munca la care s'au angajat noile corpuri legiuitoare române, nu e dintre cele mai ușoare, acești oameni cari se girează de cunoscători ai stărilor publice din regat, zic că, nu e eschis un compromis între punctul de vedere conservator și liberal, în chestiunea reformelor agrare.

Dar, atunci, desigur că nu s'ar da decât o caricatură a rezolvirii celei mai importante chestiuni pentru viitorul și consolidarea României, și noi, așa ceva, nu putem crede.

De câțiva ani, România e țara surpriselor. A luat, în timpul din urmă câteva atitudini așa de neprevăzute, neașteptate, încât a pus în mirare întreaga Europă. În urma acestor atitudini, a ajuns la vaza ei de azi. Și, ni se pare, că chiar acei Români ardeleni cari cred că cunosc bine pe bărbații conducători ai României, nu-i mai cunosc de loc. Cei mai mulți văd partidele politice, tot în lumina trecutului.

Noi însă suntem de altă părere. Credem că vremile ce le trăim au schimbat generația de ieri care-și trecea vremea în mărunte lupte de partid, într'o generație mare care-și înfrățește armele de luptă pentru țintele cele

Gabriele D'Annunzio.

Despărțire.

Blând murea anul. Soarele de ajun de anul nou, răspânda pe cerul Romei o căldură ușoară, moale, aurită, aproape ca de primăvară. Stradale erau pline de lume, ca în Duminecile de Mai. Pe piața Barberini și pe piața Di Spagna treceau o mulțime de trăsuri și sgomotul acela continuu și confus din amândouă piețele se ridica la Trinita dei Monti, la via Sistina și ajungea înăbușit până în încăperile palatului Zuccari.

Încetul cu încetul, camerele se umpleau de mirosul florilor din vase. Trandafiri mari și învolți erau puși în niște ape de cristal deschise ca un crin, d'asupra unui picior elegant și fin, la fel cu cupele cari sunt la spatele Fecioarei din tabloul lui Sandro Botticelli dela Galeria Borghese. Nu există nici o cupă, care să aibă o formă mai elegantă decât aceasta, și în această închi-soare străvezie, florile par că se spiritualizează și-ți dă mai bine impresia unei grande religioasă sau amoroasă.

Andrea Sperelli aștepta în apartamentul său o amantă. Tot ce era în cameră își demonstra o deosebită atenție pentru amor. În cămin ardea lemna de ienupere iar măsuta de ceai era gata; cu cești și farfurioare de majolică de Castel Durante, ornate cu istorioare mitologice de Luzio Dolce, și sub figuri era scris cu litere cursive

hexametree din Horațiu. Prin ferestre lumina pătrundea stâmpărată de perdelele de brocart roșu, brodate cu rodii de argint și cu foi. Și cum soarele de după amiază pătrundea geamurile, pe covor se desemna broderia înflorată a perdele-luțelor de dantelă.

Orologiul dela Trinita dei Monti sună ora trei și jumătate. Mai era o jumătate de oră. Andree Sperelli se ridică de pe divanul pe care sta întins și se duse de deschise o fereastră; pe urmă făcu câțiva pași prin cameră; pe urmă deschise o carte, ceti câteva rânduri, și o închise; pe urmă căuta ceva cu privirea, fără să știe bine ce. Nerăbdarea așteptării îl silea să se miște, să facă ceva, ca să-și potolească neliniștea internă. Se plecă la foc, luă cleștele și peste cărbunii aprinși mai puse o bucată de ienupere. Cărbunii scânteiară și se risipiră, căzând până lângă galeria de metal, ce era pusă ca să aperse covorul; ilacăra se împărți în o mulțime de limbi albastrii cari dispăreau și apăreau iar.

Atunci, în mintea lui se născu o amintire. Altădată, după o oră petrecută împreună, Eleni îi plăcea să stea în fața căminului aceluia, înainte de a se îmbrăca. Îi plăcea mult să se joace în foc, și să grămădească lemnele peste cărbuni. Cu amândouă mâinile apuca cleștele cari era destul de greu, și ca să se ferească de scântel, dădea capul puțin pe spate. În mișcarea aceia și din cauza umbrelor pe cari le făcea lumina focului, corpul ei părea că suride din toate în-

cheieturile, din toate cutele, de părea sub o lumină de Chihlibar, care-ți amintea pe Danae de Correggio. Și Elena avea picioarele și mâinile ca figurile lui Correggio, mici, mlădioase, semănând cu Dafne, statuia care reprezintă transformarea mâinilor și picioarelor în arbore.

Lemnele aprinse, pâlpăiau. Lumina caldă a focului, lupta puțin cu crepusculul rece ce intra prin gîamuri. Mirosul de ienupere ars zăpăcea puțin mintea. La vederea flăcărilor, Elena părea cuprinsă de o nebunie copilărească. Avea obicei, ca la sfârșitul fiecărei întâlniri amoroase, să rupă și să risipească pe covor toate florile din vase. Și după ce se îmbrăca, se întorcea în cameră punându-și mânușile, suridea în mișcarea acelei devastări; și cu o drăgălăsenie fără pereche, ridica ușor rochia și scotea unul după altul picioarele, ca el să-i lege panglicele dela pantofi.

Nimic aproape nu era schimbat în casă. Din toate lucrurile pe cari Elena le atinsese sau la cari se uitase nășteau nenumărate amintiri, și icoanele timpului trecut reinviau tumultuoase. Trecuseră aproape doi ani, de când Elena nu mai călcase pragul acela. În curând, peste o jumătate de oră, Elena va sosi, se va așeza în jetul acela, își va ridica vâlul de pe față, respirând puțin cam greu, ca atunci. Și va vorbi. Toate lucrurile din casă vor auzi iar glasul ei, poate și risul ei, acum, după doi ani.

Ziua despărțirii fusese douăzeci și cinci Martie, într'o trăsură afară din Porta Pia. An-

mai înalte: întărirea, înflorirea și viitorul mare al României. Întâia probă ni s'a dat încă anul trecut când s'a proclamat pentru a doua oară independența României.

Noi nu mai putem crede că atât de des pomenitele „moravuri” ale partidelor istorice, că așa de mult vizații „ai noștri”, s'ar putea întoarce la vechile obiceiuri, pe cari, de altfel cei mai mulți din Ardeal le cunoaștem numai din cetit, — nu putem crede că România, pornită odată pe drum de glorie, ar putea să îmbrânțească.

Noi știm că în vremile cari apropie viitorul de noi, și omul cel din urmă se simte înălțat, că micile patimi cad ca niște zdrențe de pe noi, și omul rămâne să-și arete toată mărimea, cel puțin pe câteva clipe.

Dar mai știm că neamul românesc nu e lipsit de prevedere, de simț și tact politic, de stăruință de fier, de nobilă umbră. Pilde avem destule în trecut, pilda cea mai proaspătă ne este anul trecut.

Pentru noi deci, e lucru firesc să credem că generația ce face legislativa de azi, nu mai este cea de ieri, de pildă ceace ce a făcut reformele agrare după 1907. Vor fi membrii și aderenții aceluiași partid, dar nu mai sunt aceiași oameni.

Ni se pare că e greșit să se pună degetul mereu pe „moravurile tradiționale”. În toate țările sunt astfel de moravuri; în România sunt mai bătătoare la ochi fiindcă, deși mai puțin grave, sunt lărmuitoare; la noi de pildă, nu-s așa de vestite; deși-s de-o natură cu mult mai grave, dar sunt mai ascunse.

Dacă în toată alegerilor a fost multă vioiciune sau chiar multe patimi, lucrul se poate explica; nu urmează însă, de aici, că noile corpuri legiuitoare române să nu treacă cu sinceritate reformele.

Credința noastră neclintită rămâne aceea exprimată și cu alte ocazii: reformele vor trece spre consolidarea României, spre binele și întărirea românismului de pretutindeni.

UN CRĂMPEI DIN MAREA PROPRIETATE DIN UNGARIA. Compatrioților noștri unguri le place, cu sau fără prilej, să facă mereu aluzii răutăcioase la marea proprietate din România, la robia țaranului român. În legătură cu primul nostru de azi ținem să arătăm că și în Ungaria... ar putea fi vorba de reforme agrare, de o dreaptă distribuție a proprietății. Avem înaintea noastră un tablou a așa numitelor fideicomise ungurești, adică un tablou a averilor familiare, cari nu se pot înstrăina, ci-s menite să susțină pe veci splendoarea unor familii istorice. Se înțelege, aceste fideicomise cuprind numai o parte neînsemnată a marii proprietăți din Ungaria; lipsesc de aici sutele de „domeții” de-ale grofilor și baronilor, lipsesc moștile erariale, lipsesc enormele latifundii ale clerului catolic și ale mănăstirilor.

Ei bine, numai latifundiile cari constituiesc fideicomise au, după conscrierea din 1913, o întindere de 2,314.200 (două milioane treisute de mii) jughere catastrale! Și ce credeți, între câte familii e împărțit acest uriaș teritor? Intre nouăzeci! Astfel, în termen mediu, vine pe familie o avere de 25.713 jughere catastrale. O familie românească — la un popor de aproape patru milioane — nu are mai mult, în termen mediu, de 3—4 jughere, ori nici atât. Se înțelege nici cele nouăzeci de familii ungurești nu-s pe-o formă de bogate. Unele, ca de pildă Almásy Ede din comitatul Vas au 1.200; 2.200; 2.280; 4.300 jughere, iar altele, ca de pildă familia princiară Esterházy Miklós din comitatul Sopron, se ridică până la 403300 jughere catastrale.

Unele comitate sunt aproape complet înghițite de aceste latifundii. Astfel din întinderea totală, fideicomisele fac: în com. Zemplén 105.200, în c. Zala 140.200, în Sopron 155.600, în Somogy 197.900 în Gömör 160.300, în Baranya 149.000, în Bereg 226.900 jughere catastrale.

Cresterea prestigiului României. Ni se scrie din Paris: Vizita Maj. Sale țarului în România a contribuit într-o măsură mare la înălțarea prestigiului României în ochii străinătății, dar mai ales în ochii Francezilor, a căror politică externă, se știe, este bazată pe alianța cu Rusia. Declarațiunile ce primul-ministru francez d. René Viviani le-a făcut corespondentului ziarului „Novoie Vremia” întăresc și mai mult credința că Franța ține la o alianță cât mai trainică cu Rusia și, voind a se afirma în concertul european, nu va renunța la serviciul de trei ani. Vizita țarului în România este deci pentru Franța o adevărată consolăție, este ca un nou

amic — România — care întinde republicei franceze o mână de aliat. Căci în definitiv, — zic ziarele franceze, — din întrevvederea dela Constanța ies în relief două lucruri: 1. Prestigiul României, foarte ridicat prin pacea dela București, s'a înălțat și mai mult. 2. O înțelegere româno-rusă este pe cale de a se realiza. Aceasta înțelegere va servi interesele României dar, indirect, va fi favorabilă și politicii franceze. Iată de ce vizita țarului la Constanța este pentru opinia și chiar oficialitatea franceză un adevărat simbol.

REZOLUȚIA DIN ILEANDA-MARE. În legătură cu adresele propuse și primite la adunările populare din Bihor, unul dintre bărbații noștri cel mai de seamă ne scrie, între altele: „Dați un articol în ziar, și faceți apel la toți organizatorii de adunări populare, ca să nu redacteze rezoluțiuni felurite, ci să primească rezoluția dela Ileanda-mare, fără să comenteze, sau să facă simple declarații de aderență la această rezoluție”.

Poincaré la Petersburg. Ziarele franceze publică actul diplomatic, prin care țarul Rusiei face cunoscut republicei franceze, că așteaptă cu sentimente calde vizita prezidentului republicii, având a se înțelege amândouă statele asupra înmulțirii armatei, și asupra întăririi flotelor. — Vizita aceasta s'a pus la cale mai întâi pentru a face presiune asupra opiniei publice franceze în favorul serviciului militar de trei ani. De sigur, însă, cu ocazia vizitei se vor discuta și marile probleme din orient. Timpul vizitei încă nu s'a precizat.

Liga pentru apărarea drepturilor popoarelor. Ni se scrie din Paris: „Liga pentru apărarea drepturilor popoarelor” din Paris, prezidată de ilustrul istoric francez Ernest Denis, profesor la Sorbona, dezvoltă o activitate considerabilă pentru a face cunoscute în Franța persecuțiile ce le îndură națiunile asuprite. Se știe că această Ligă publică o revistă care apare la 15 a fiecărei luni și conține articole interesante datorite unei pleiade de scriitori politici francezi. Ultimul număr al revistei publică un interesant articol al dlui Pierre Bernus, profesor, despre chestiunea irlandeză (Home-rule). De asemenea, sub titlul „Les Roumains de Transylvanie” revista ligei publică un lung articol al colaboratorului nostru d. Mircea R. Știrianu, rezumând ultimele persecuții îndurate de Românii din Ungaria. În cursul lunii Iulie Liga va da, la Paris, un mare banchet internațional, simbolizând ideea de frățietate internațională și Justiție umană.

drea își aducea prea bine aminte data aceea. Și azi, așteptând-o, vedea toate de atunci, cu nespusă limpezime. Viziunea peisajului de pe via Nomentana, îi apărea azi într-o lumină ideală, ca un peisaj de vis, în care lucrurile îi se par văzute de departe, scaldate în lumina ce vine dela ele.

Cupeul uruia pe stradă; zidurile vechilor vile aristocratice treceau pe la fereastra trăsorei neîntrerupte, albe, într-o mișcare de ușoară tremurătură. Din când în când, apărea câte un grilaj de fier, prin care se vedeau alee mărginite de tufișuri sau câte o statuie în mijlocul boschetului sau ziduri de verdeață, prin cari soarele suridea palid.

Cu mâinile în manșon, cu fața acoperită de un văl, Elena tăcea înfășurată într-o haină de blană. Andrea simțea mirosul de heliotrof ce se exala din blana ei, iar brațul lui se atingea de brațul ei. Amândoi se simțeau singuri, departe de lume. Din când în când, întâlneau cupeul negru al vreunui prelat, sau un om călare, sau o turmă de oi.

La o jumătate de kilometru dela pod, dânsa zise:

— Să ne dăm jos:

Peste câmpie, lumina zilei, rece și limpede, părea o apă de isvor și cum arborii se legăneau în vânt, printr-o iluzie vizuală, părea că toate lucrurile se mișcă.

Elena, răzîmându-se de brațul lui, zise:

— De seară plec. Astăzi este cea din urmă oară...

Apoi tăcu. Pe urmă vorbi iar, cu întreruperi, și explică nevoia plecării, nevoia rupturii, cu

glasul plin de tristețe. Vântul îi răpea vorbele de pe buze. Andrea o luă de mâni și căutând să pătrună cu degetele printre nasturii mănusei până la carne, o întrerupse:

— Nu se poate! Nu se poate!

Mergeau în contra vântului, care din ce în ce bătea mai tare. Andrea se simți deodată mai puternic, mai plin de viață.

— Nu pleca! Nu pleca! Rămâi, pentru totdeauna...

Degetele lui pătruseră pe mâneacă, strângându-i pielea.

Elena îi aruncă una din acele priviri, cari îl îmbătau ca un pahar cu vin. Podul, era roșu, sub lumina soarelui. Riul, în toată întinderea lui, părea nemișcat, ca de metal.

Andrea începu să-i vorbească. Li aduse aminte primele zile, îi spuse de balul din palatul Farnese, de vânzătoarea de vulpi dela Divino Amore, de întâlnirile de dimineața, din piața Di Spagna la ferestrele bijutierilor sau pe via Sistina, singuratică și aristocratică.

— Îți aduci aminte?

— Da.

— Și în seara aceea, la început... știi, când ti-am adus o mulțime de flori... Tu erai singură, lângă fereastră, și ceteai. Îți aduci aminte?

— Da, da.

— Când am intrat, de abea ai întors capul. M-ai primit rece. Ce aveai? Nu știu. Eu am pus buchetul pe o măsuță și am așteptat. Tu îmi vorbeai cam în silă, de lucruri indiferente, și eu mă gândeam: „A și început să nu mă mai iubescă”. Dar mirosul florilor umpluse toată camera. Parcă te văd cum ai luat buchetul cu

amândouă mâinile și cum ți-ai vârit fața în flori. Când ai ridicat capul erai palidă și ochii tăl păreau ratăciți.

— Spune, spune! — zise Elena cu glas slab, plecată peste parapetul podului, fermecată de mișcarea apei curgătoare.

— Și pe divan, îți aduci aminte? Ți-am acoperit toată cu flori, pieptul, fața, brațele, iar tu îmi întindeai gura, gâtul, pleoapele închise. Intre buzele mele și pielea ta simțeam foile fragede și moi. Când te sărutam pe gât, te înfiorai toată și căutai să mă depărtezi cu mâinile. Ah!... Erai cu capul înfundat în perne, cu pieptul acoperit de roze, cu brațele goale până la cot, și ce dulci și ce dragi erau mâinile tale cari tremurau pe tâmplile mele... Îți aduci aminte?

— Da, spune.

Andrea se făcea din ce în ce mai tandru. Îmbătat de propriile lui vorbe, pierduse aproape cunoștința celor ce spunea. Elena, cu spatele spre soare, se uita în afară. Amândoi își simțeau corpurile apropiate unul de altul. Sub picioarele lor, apa trecea înecat și leneș; trestii lungi, subțiri, se plecau și tremurau în bătaia vântului.

Pe urmă tăcură, dar uitându-se unul în ochii celuilalt, amândoi au avut în urechi senzația unui sgomot prelung, care nu mai înceta și care lua cu el ceva din firea lor, ca și cum ceva sonor s'ar fi deslipit din creierul lor și ar fi fugit, s'ar fi risipit acoperind întreaga câmpie.

Elena zise:

— Să mergem. Mi-e sete. Unde am putea găsi apă de beut?

Porniră spre cârciuma de dincolo de pod.

Dăm astăzi partidului răscălat ce ne-au înțeles de acest partid. Doamne, înțelegi tude politice ispitite.

I. Intărirea

1. Votăm, pentru fiecare buget de 21 ani.

2. Ștergim fundamentele și drepturile.

3. Garanta de adunare.

4. Autonomia.

5. Politi-

să aibă p-

Limbajiu-

tuturor.

și auton-

movarea

Pentru

rarea bu-

în rapor-

ceea va

independ

legaliză-

in afară

Pe te-

nalismul

preven-

tru crim-

condam-

asupra

individ-

cari stă-

dă; siste-

mărirea

Lărg-

juzați, a-

presă. Ar-

in flagr-

decători-

Cățiva c-

mina ap-

Când

prezenți

palizi, s-

guri. Ur-

strânsă

jucau c-

legăna

Pe c-

măreasa

— F-

Cop-

zele vi-

viata st-

mai sus

Fem-

uitau p-

tresărin-

— V-

și lăsar-

Por-

aprinde-

dului, t-

părtare-

cioasă,

piea pă-

violetă

— U-

plin de

Vâr-

nea.

Programul radicalilor.

Dăm astăzi punctele mai esențiale din programul partidului radical maghiar, pentru a învedera motivele ce ne-au îndemnat să luăm o atitudine rezervată, față de acest partid. E. repetăm, un program mai de dai Doamne, în comparație cu programele celorlalte partide politice maghiare, dar e încă tot departe de-a ne ispiti.

I. Întărirea libertății publice și a drepturilor individuale.

1. *Votul universal, egal, secret pentru parlament, pentru organizațiile autonome, pe seama fiecărui bărbat și femei cari au împlinit vârsta de 21 ani. Reprezentație proporțională.*

2. *Ștergerea casei magnaților, iar în chestiunile fundamentale ale vieții de stat: referendum și dreptul poporului de a iniția creierea de legi.*

3. *Garantarea prin lege a libertății de presă, de adunare și de întrunire.*

4. *Autonomie deplină în administrație. Funcționarii să fie aleși de o reprezentanță constituită pe baza sistemului proporțional al votului universal, egal și secret. Ștergerea virilismului, etc. etc. Obligamentul statului, municipiilor, comunelor de a despăgubi pentru faptele ilegale și pentru neglijența funcționarilor, etc.*

5. *Politica judiciară aduce cu sine ca fiecare să aibă posibilitatea de a-și cunoaște drepturile. Limbajul legilor să fie explicit și pe înțelesul tuturor. Intrarea în justiție a elementelor laice și autonome în măsură cât mai însemnată, promovarea instituțiilor de judecătoria alese, etc. etc.*

6. *Pentru dezvoltarea dreptului particular, apărarea bunurilor morale și a dreptului material în raport cu grația puterii de muncă; reducerea vârstei majore la 21 de ani; asigurarea independenței personale și materiale; ușurarea legalizării; egalarea situației copiilor născuți în afară de căsătorie cu a copiilor legitimi.*

7. *Pe terenul penalității, în lupta contra criminalismului datorat de directivă să fie principiul prevenirii. Atenuarea pedepselor exagerate pentru crima comisă împotriva avutului. Ștergerea condamnării la moarte, unificarea pedepselor asupra libertății, cu afirmarea principiului de individualizare. Ștergerea tuturor pedepselor cari stăvilesc libertatea de opinie și de propagandă; sistarea situației privilegiate a duelului. Urmărirea strictă a uzurii de orice fel, etc. etc.*

8. *Lărgirea cadrelor de competență a curții cu jurați, asupra tuturor delictelor politice și de presă. Arrestul preventiv, afară de cazul prinderii în flagrant să se poată ordona numai prin judecătoria etc.*

9. *Pragmatica serviciului funcționarilor publici, ameliorarea stării lor materiale, și asigurarea independenței morale absolute; apărarea legală a intereselor materiale și morale ale impiegatilor, etc.*

10. *Sprrijinirea tuturor năzuințelor cari au de scop întărirea libertăților publice și a drepturilor individuale în Croația și Slavonia. Să se respecte în mod loial autonomia acestei țări. Întărirea autonomiei a orașului Fiume, cu garantarea conlucrării pașnice a poporului maghiar, italian și croat.*

II. Promovarea vieții economice.

1. *Cea mai înaltă valoare economică e viața omului. Dreptatea în condițiile specifice ale țării, apărarea sănătății să fie o datorie de competență a statului. Statificarea chestiunii sanitare, înființarea unui minister al afacerilor sanitare, înființarea unui minister al afacerilor sanitare asupra alimentelor; cerințele minimale ale locuințelor umanitare și igienice să se cuprindă în lege. Cercul de activitate, independent, al medicilor comunali și cercuții să se fixeze prin lege și să se garanteze contravaloarea cinstită a muncii lor. Promovarea în stil mare a spitalelor, sistarea monopolurilor particulare ale farmaciilor, statificarea ori comunalizarea farmaciilor, etc.*

2. *Reformă agrară fundamentală. Esența producției să se caute în mica proprietate organizată conform timpului de azi:*

a) *pe baze largi de politică democratică care să mijlocească pământ pe seama tuturor celor ce sunt capabili să-l muncească din propria putere; în acest scop ștergerea privilegiilor fidei comiselor, secularizarea averilor bisericesti, față cu latifundii să se legitimeze dreptul de expropriere al statului; menținerea și promovarea posibilă a proprietăților comunale; administrația pe lângă arenda mică a proprietăților publice; administrarea pădurilor și pășunatelor după interesele obștești; repararea abuzurilor făcute în jurul comasării; comasare nouă pe lângă supravegherea poporului; etc.*

b) *cadastru nou, și dări progresive de pământ; etc.*

c) *reorganizarea temeinică a instrucției în agronomia populară, reforma democratică a creditului și asociațiilor agronomice; etc.*

d) *reducerea dării de consumație și de câștig, cari contrabalansează producția muncii și promovează scumpetea; etc.*

e) *impădurirea terenurilor pustii, în primul*

rând a ținuturilor neplântate din pusta maghiară; măsuri de apărare mai cu folos împotriva inundațiilor, etc.

3. *Revizuirea temeinică a sistemului de sprrijinire a industriei. Concurența industriei din închisori trebuie să încete; statul să instaleze conductele de gaz suteran. Regularea și controlarea din partea judecătoriai a cartelurilor; Pensie pentru industriași în cadrele asigurării sociale generale, etc.*

4. *Lupta contra curentului pornit împotriva comerțului. Control mai sever la înființarea și funcționarea institutelor financiare; revizuirea dreptului de a fonda societăți pe acții etc. etc.*

5. *Reforma temeinică a politicii de comunație și mai ales a tarifului căilor ferate.*

6. *Pe terenul politicii sociale asigurarea necondiționată a libertății de organizație și a dreptului de grevă. Regularea prin lege a muncii la domiciliu cu salar minimal. Oprirea muncii de noapte a minorilor, reforma inspecției asupra industriei făcându-se inspecție prin cei interesați. Înființarea de oficii comunale pe seama poporului cu consultații gratuite pe seama sărăcălor, etc.*

7. *Transpunerea punctului de gravitate al sistemului de dare de pe dările de consumație asupra dărilor directe și sistarea gradată a dărilor după consumație. Dare gradată după venit, moștenire, ori în general după sporul de avere. Reforma pe aceste baze a dării comunale. Reducerea dreptului de ereditate legală, în favoarea statului și folosirea veniturilor rezultate astfel pentru scopuri de politică socială, etc.*

8. *În politica vamală, sprrijinirea tuturor năzuințelor, cari au de scop apropierea economică pe baza exercitării libere a comerțului între popoare. Dar până când desmembrarea economică de azi a națiunilor va apăsa cu puterea unei necesități internaționale — până atunci se impune realizarea grabnică a teritorului vamal autonom. Ștergerea vămii asupra nutrețurilor; sistarea opreliștei de import. Contract vamal care să asigure un schimb mai larg cu statele externe și care să promoveze exportul produselor economice și industriale, etc.*

9. *Micșorarea militarismului și pe urmă suprimarea lui definitivă, pentru realizarea militiei populare etc.*

III. Dezvoltarea forțelor spirituale și morale.

1. *Statificarea întregii educații publice și conducerea ei prin experți. Executarea în general și de urgență a învățământului obligator, întregirea deplină a cursurilor de zi și de repetiție dela școlile primare. Reforma instrucției în școlile medii conform spiritului vremii și adecă, instrucția în clasele mai înalte să se acomodeze carierei, pe care vor pași mai târziu e-*

Cățiva cărnțași dehămau în curte, injurând. Lumina apusului scâlda și pe oameni și pe animale.

Când au intrat în cărciumă, nimeni din cel prezenți nu s'a mirat. În jurul focului, tăcuți și palizi, stau trei patru oameni, scuturați de friguri. Un vâcar adormise într'un ungher, cu pipa strânsă în gură. Doi tineri slabi și bolnăvioși, jucau cărți, iar cărciumăreasa, o femeie grasă, legăna pe brațe un copil.

Pe când Elena bea paharul cu apă, cărciumăreasa îi arăta copilul, văitându-se:

— Priviți, doamnă, priviți-l!

Copilul era de o slăbiciune nespūsă; pe buzele vinete avea niște puncte albe. Părea că viața sta să sboare din corpul lui.

— Uitați-vă, doamnă, ce mâni reci are! Nu mai suge, nu mai înghite, nu mai doarme...

Femeia suspina. Oamenii din jurul focului, se uitau prosteste. La suspinele femeii, cei doi tineri tresăriră supărați.

— Vino, vino! — zise Eleni luând-o de braț; și lăsând o monetă pe masă, o luă afară.

Porniră iar spre pod. Apa râului Aniense se aprindea sub razele apusului. Pe sub arcada podului, trecea o lumină scânteietoare; iar în depărtare, apa se făcea de o culoare cenușie lăcnoasă, par'că pătată cu ulei sau cu păcură. Câmpia părea o îngrămădire de ruine, de o culoare violetă. Spre Roma, cerul se făcea tot mai roșu.

— Bietul copil! — murmură Elena cu glas plin de milă, lipindu-se de Andrea.

Vântul crescuse. Sus, un stol de corbi, croncănea.

Atunci, în fața pustiului celuiia, suflatele lor fură de odată cuprinse de un fel de exaltație sentimentală. Ceva tragic și în același timp eroic, par'că pătrunsesse în patima lor. Elena se oprî, suflând greu, zise:

— Nu mai pot.

Trăsura era departe, acolo unde o lăseseră.

— Încă puțin, Eleno! Încă puțin. Vrei să te duc eu, în brate?

Și cuprins de o impulsivitate lirică neînfrănată, dădu curs liber cuvintelor.

— Pentru ce voia să plece? Pentru ce să rupă vrăjitoria? Destinele lor, nu erau oare legate pentru veci unul de altul? Dânsul, ca să trăiască, avea nevoie de ea, de ochii ei, de glasul de cugetul ei... Dragostea aceasta îl pătrundea tot, îi alterase sângele ca un venin, de care nu te mai poți lecu. De ce vroia să se ducă? Nu, nu, nu se poate...

Elena, cu capul plecat, asculta, fără să răspundă. Vântul o obosea. După puțin, ridică un braț și făcu semn vizitiului. Căi tropotiră. Și Elena se urcă în cupeu cu amantul său, și zise birjarului:

— Să oprești la Porta Pia.

Și cu o mișcare nervoasă se lăsă dorințelor lui, și el o sărută pe ochi, pe gură, pe gât, setos, repede, fără să respire.

— Elena! Elena!

O lumină roșiatică, reflectată de o casă de cărămizi netencuite, pătrunse în cupeu. Tropote de cai mulți se apropia.

Elena, răzimându-se de umărul amantului

său, zise cu un glas nespūs de dulce:

— Adio, Andrea, adio!

În clipa aceea, la dreapta și la stânga cupeului, trecură vre-o zece călăreți îmbrăcați în roșu, cari se întorceau dela vânătoarea de vulpi. Unul din ei, ducele Beffi, trecând mai pe aproape, se plecă pe sa, și se uită în cupeu.

Andrea nu a mai vorbit. Își simțea toată ființa zdrobită, și slăbiciunea copilărească a sufletului său, îl făcea aproape să-i curgă lacrimi. Simțea ceva ca o ameteală, și un fior de frig i se urca în sus pe spate, ajungându-i la rădăcina părului.

— Adio, — zise iar Elena.

Sub arcada porții Pia, trăsura se oprî.

Așteptând, Andrea vedea azi ziua de atunci; revedea fiecare mișcare; auzea par'că, fiecare vorbă a ei. Ce a făcut el, după ce trăsura a dispărut spre Quattro Fontane? Nimic de samă. Și atunci, ca întotdeauna, de abea se depărtase cea ce-i dase spiritului lui acea exaltație, acel transport netărmurit, Andrea, aproape brusc își recăpătase liniștea, conștiința vietii comune, echilibrul. S'a urcat într'o trăsură; s'a întors acasă; s'a îmbrăcat în frac și ca în fiecare Miercuri, s'a dus la prânz la vara lui, în palatul Roccagiovine. Andrea uita repede tot ce se atîngea de viața sa exterioară.

În seara aceea, întorcându-se acasă, a găsit pe o măsută în piepten uitat de ea, cu două zile mai înainte, și în noaptea aceea a suferit mult, răscolind, cu gândul, punctele dureroase ale trecutului.

I. T. Alian.

levii. Privitor la întreaga educația să se dea importanță științelor naturale, sociale și tehnice, iar propunerea limbilor și literaturilor clasice să se reducă cât mai mult. Instrucția religioasă să aparțină sferei de activitate autonomă a confesiunilor și familiilor, etc. Asigurarea deplină libertății în învățământul superior, protejarea cursurilor libere, democratice. Deschiderea tuturor institutelor de educație pentru femei. Înființarea de instituții, cari să dea posibilitate și studenției sărace ca să-și poată termina studiile, etc., etc.

2. In chestia de naționalitate sântem de convingerea, că pacea între naționalități este interesul comun al tuturor iubitorilor de muncă, prin urmare este și condiția de existență și de înflorire a statului maghiar. Inșă pacea se poate înfăptui numai prin democrația nefalsificată și prin cultura reală a poporului, în spriutul de egalitate și umanitate, de care este pătrunsă legea de naționalitate a lui Deák și Eötvös. Legea asta trebuie pusă în practică, trebuie dezvoltată conform progreselor vieții moderne, va să zică trebuie, în senzul democrației comune, îndeplinite toate postulatele culturale și de limbă ale cetățenilor de limbă nemaghiară, cari se pot concorda fără dificultăți principiare cu unitatea statului de drept.

Intăi și intăi trebuie introdusă limba maternă pentru necesitățile primordiale, ale masselor mari, în domeniul culturii, administrației, și justiției.

Federalismul ar fi în detrimentul culturii și democrației. In schimb însă, autonomiile comitatene — înlocuindu-se plutocrația oligarhică, cu democrația adevărată — fac posibil, ca, fără sguduiri, naționalitățile să nu se simtă neîndreptățite pe nici un teren, pentru motivul, că limba lor nu e cea maghiară.

Democrația, cultura și înțelegerea frățească, vor întări egemonia culturală, pașnică, a Maghiarilor. Poporul aparținător cutărei naționalități, nu va mai vedea în Maghiari, un împălator străin, de care trebuie să se ferească, ca de un dusman, ci va vedea în ei soți de arme, aducători de libertate și fericire mai mare, vrednici de iubire și de imitare, a căror limbă are să o învețe, după împrejurări, cu plăcere și cu zel. In schimb intelectualii maghiari au datorința să învețe limba aceluia popor în mijlocul căruia trăiesc.

Statul să nu înăbuse năzuințele culturale ale naționalităților, dimpotrivă, să le sprijinească din rezervoarele puterii de stat, pătruns fiind de convingerea, că ori ce cultură, fie și nemaghiară, în definitiv, sporește capitalul intelectual și material, al țării. Să se pună capăt monstruoasei politici de colonizare și pământurilor să se dea plugurilor fără deosebire de limbă.

3. Separatia bisericilor de stat. Deplină libertate de credință și autonomie deplină garantată, pentru fiecare confesiune etc. etc.

4. Noui și aspre dispoziții pentru împiedecarea corupției în viața publică etc.

IV. Independența țării.

Față de Austria, și față de alte state, o politică, scutită de dogme de drept public, asigurând independența noastră economică și de stat. Teritoriu vamal autonom. Cvotă mai echitabilă. Vom căuta legături mai intensive cu partidele democratice ale monarhiei, căci numai o acțiune solidară a tuturor popoarelor din monarhie, ne poate ajuta la isbândă asupra absolutismului deghizat.

In politica externă vom spirit de pace in locul întreprinderilor aventuroase de imperialism și militarism. Democratizarea reprezentanței noastre în afară și supunerea ei controlului parlamentar.

Spicuim câteva fragmente din discursul rostit de d. Dr. Aurel Lazar, avocat, membru în comitetul național, la cunoscuta conferință a sociologilor, ce avusese loc în Oradea, la 4 și 5 Aprilie a. c. Discursul a ieșit în broșură în zilele acestea.

....Libertatea este rodul tirăniei; iar asuprirea a dat ființă ideii naționale și chestiunii de naționalitate....

Au adus lege împotriva cetățenilor statului ca în contra făcătorilor de rele; i-au despoiat dinainte de puțința de a vota, înainte de a putea să știe, ce principiu vor mărturisii. — Asta nu e o dispoziție penală, ci preventivă....

Putem constata, că concepțiunea actuală a naționalistilor români și programul lor stă pe baze istorice, nu este așa dară o invenție egoistă a așa zisilor ultraiști, agitatori, ci este rezultatul dezvoltării istorice, a trebuințelor morale și politice a poporului românesc. Piatra unghiulară politică a programului acestuia este aceeaș care a fost înainte cu două sute de ani: Luptă în spirit constituțional și cu mijloace constituționale, pentru asigurarea în statul ungar existența națională a poporului românesc, libertatea dezvoltării lui politice, culturale și economice, respectând unitatea teritorială și suveranitatea politică a statului ungar....

Este permisă lupta împotriva partidelor politice, acele se pot și nimici, dar ca înzestrarea cu drepturi a cetățenilor să se facă atârătoare de apartinența lor de rasă; într'un stat de drept este o concepțiune imposibilă. Seamănă aceasta cu sistemul de castă a Indienilor, unde clasa „parilor” era exclusă din toate drepturile. Dar este cu atât mai imorală, pentru că este dată puțința dobândirii drepturilor: prin jertirea conștiinței naționale....

...Primul punct de mănecare în rezolvirea chestiei naționalităților este curățirea moralei politice. Națiune admisă fără rezervă unitatea de simțământ și unitatea politică a poporului român din patrie; trebuie înlăturat principiul „divide et impera”, care a inventat confuzia conceptului de român patriot și român ultraist. Unul este poporul român, unul e crezul lui politic, una este concepția lui în chestia națională. Așa a fost aceasta dela „Supplex libellus” încoace totdeauna, pentru că excepțiile numai întăresc regula, iar în viața publică confirmă zicala: „nu este pădure fără uscături”....

Din Camera română.

Răspunsul Camerei la mesajul tronului.

D. George Diamandy, raportor a cetii în ședința de alaltăieri, Marți, a Camerei următorul text al răspunsului Camerei deputaților la mesajul Tronului:

SIRE,

Adunarea deputaților exprimă Majestații Voastre urările sale de sănătate și viață lungă, scumpe cheazășii pentru întărirea regatului.

Adunarea națională, căreia țara a încredințat greaua și măreata sarcină a revizuirii pactului nostru fundamental, consideră opera de revizuire ca încoronarea muncii și evoluției fiirești a României, condusă cu înaltă destoinicie de monarhul al cărui nume, venerat și peste granițele țării, e simbolul păcii.

SIRE,

Suntem încredințați că după războiul balcanic, cu prilejul căruia poporul nostru a arătat atâtea însușiri de patriotism conștient, situațiunea noastră internațională va atârna de politica noastră socială internă.

Primenirea constituției noastre corespunzând intereselor permanente ale neamului, îi va asigura o liniștită propășire prin închegarea solidară a tuturor claselor societății românești unite în același dragoste de țară. Revizuirea va avea un îndoit caracter: social și național. Prin realizarea ei se va dovedi totodată și simțul de răspundere al păturei conducătoare, conștiente de menirea ei în Stat.

Reprezentanții națiunii își dau seamă de însemnătatea acestor ceasuri istorice, când preocuparea reformelor interne e mărită prin grija statornică a păstrării bunurilor raporturi cu toate puterile, cum și al menționării echilibrului de forțe al statelor balcanice.

SIRE,

Adunarea deputaților ia act cu deosebită mulțumire de vizita dela Constanta a Majestaților Lor împăratul și împărăteasa Rusiei, cum și de relațiunile de prietenie ce există între imperiul rus și regatul român. Totodată considerăm întrevederea dela Constanta ca o strălucită dovadă a situațiunii creiate României prin conducerea rodnică în fapte mari a Majestații Voastre și prin însușirile și graiul de maturitate al poporului român.

SIRE,

Convinsi de măreția și greutatea marilor probleme de a căror înfăptuire atârna soarta în viitor a scumpei noastre României, ne rugăm Celui de sus să ne lumineze cugetul spre așezarea în o frățească avântare de patriotism, a temeliei României viitoare.

Trăiască Majestatea Sa regele!
Trăiască Majestatea Sa regina!
Trăiască Augusta Familie regală!

Din tainele culiselor politice.

Viena, 24 Iunie.

In politica e tot așa ca și pe celelalte terene, lucrurile cele mai interesante se petrec după culise, iar marii publicități i se desvelește numai rezultanta acestora, rezultanta unui complex de componente cari fiecare singure sunt de o importanță. Inființele și puterile cari determină în cele mai multe cazuri aceasta rezultantă, rămân nevăzute pentru ochii privitorului, dacă nu i se atrage deosebit atențiunea asupra lor. Privitorului neinițiat nici prin gând nu-i trece cât de strâns sunt legate de olaltă în cauzele lor apariții de cea mai diferită natură, din viața politică internă și externă și cari i se par de neînțelese câtă vreme nu cunoaște tainele culiselor politice. Astfel considerând atitudinea în chestie a partidelor cehe, nici decum nu se poate înțelege rezistența încăpătinată a acestora împotriva tuturor încercărilor de a se asigura o activitate de muncă a parlamentului austriac. Tactica aceasta o vom înțelege însă imediat ce vom ști că între primul ministru Stürgh și conducătorul cehilor, deputatul Dr. Kramar există o oarecare înțelegere, o comunitate de interese. Partidele cehe nu doresc convocarea parlamentului și aceasta e și dorința ministerului Stürgh. Deoparte aceasta dorință a guvernului austriac isvorește din imboldul de menținere, nesimțindu-se cabinetul Stürgh destul de tare pentru ca să poată trece peste incidentele unei sesiuni parlamentare fără ca să fie periclitat să-și dea dimisia. Contele Stürgh amânând însă convocarea unei sesiuni parlamentare pe un timp nedeterminat lucră totodată și după dorința ministerului de externe, Contele Berchtold nu și-ar mai putea menține situația îndată ce rezultatele politice lui, întrevederea dela Constanta precum și evenimentele din Albania ar fi orientate pe tribuna publică. Chiar din cauza aceasta convocarea unei sesiuni parlamentare, câtă vreme vor ține încă complicațiile și evenimentele critice în politica externă, e privită de inoportună.

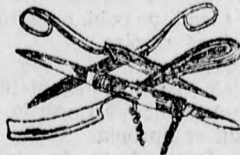
O altă pildă și așazicând cea mai interesantă în ce privește tainele culiselor politice e cazul ambasadorului dela București, contele Ottokar Czernin. In timpul din urmă s'au lansat tot mai des știrile despre iminenta retragere a contelui Czernin. Absența lui dela festi-

Deschidere de prăvălie

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis în Oradea-Mare, Rákóczi (F6)-ut 19

O ASCUȚITORIE ARTISTICĂ MODERNĂ

Primește spre reparare și ascuțire totfelul de briciuri, cuțite, foarfeci, mașini de tuns, mașini pentru măcinatul cărnei, mașini pentru tunsul cailor și a oilor. Țin în depozit totfelul de PARFUMERII din patrie și din străinătate, artiellii de toaletă pentru cap și p. față, totfelul de artiellii de oțel, și anume: briciuri, foarfeci, mașini

pentru tuns, tăietor de bățături, cuțitase pentru tăiatul hărției, cuțitase de buzunar și pențele, precum și artiellii pentru bărbieri. — Roagă binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu distinsă stimă:

Ko 1974-52.

KOLLER AGOSTON ascuțitor artistic.

dau seamă de istorice, când e mărită prin murilor raporturi nționării echilibrice.

t cu deosebită anta a Maieștă-asa Rusiei, cum există între imotodată consideră ca o străluci. României prin ari a Maieștății aiul de maturi-

entatea marilor e atâră soarta mării, ne rugăm ugetul spre așe- de patriotism, a

ele!
ina!
egal!

liselor

ena, 24 Iunie.

celelalte terene, se petrec după desvelește nu-anta unui com- singure sunt de erile cari deter- această rezul- chii privitorului, enținea asupra prin gând în- de olaltă în cau- erită natură, din și cari i se par paște tainele cun- atitudinea în decum nu se tinată a acesto- or de a se asi- arlamentului au- telege însă ime- ministru Stürgh ul Dr. Kramar o comunitate de res convocarea dorința ministe- dorință a gover- boldul de menti- Stürgh destul de peste incidentele ca să fie peri- le Stürgh amă- siumi parlamen- ucără totodată și xterne. Contele ămenține situația ui, întrevederea imentele din Al- a publică. Chiar unei sesiuni par- e încă complica- politica externă,

cea mai intere- iselor politice e curești, contele urmă s'au lan- iminenta retra- ta lui dela festi-

vițiile întrevederii dela Constanța a fost viu comentată și s'a făcut chiar constatarea, că atitudinea ambasadorului austro-ungar dovedită cu prilejul vizitei țarului e motivată prin imbolnăvirea lui de influență. Faptul e însă că contele Czernin e desgustat la culme și s'a săturat să mai rămână într'un post, în care guvernele austro-ungare îi pricinuiască mereu cele mai mari neplăceri. Contele Czernin s'a dus la București în calitate de ambasador cu cea mai mare bucurie și o adevărată însufletire și dacă ar depinde dela el desigur azi ar exista între România și Austro-Ungaria cele mai bune raporturi. Toate străduințele lui au fost contracarate încă dela început de influința maghiară, iar în singuratic cazuri a fost desavuat chiar și de către contele Berchtold. E foarte explicabil că între împrejurările aceste contele Czernin renunță bucuros la o activitate, care e o adevărată muncă de Sisuf. El a declarat dealtecum contelui Berchtold fără încunjur că el își va părăsi postul, dacă nu i se „pleine pou-voir”.

Austriacus.

Din durerile noastre.

— Flori de șovinism maghiar. —

Ni se anunță din Dej: În timpul din urmă s'au întâmplat în orașelul nostru două cazuri, cari nu pot rămânea *sub rosa*, fiind vii manifestării a simțului de pace cetățenești ce cuprind sufletele concetățenilor noștri maghiari: Iată-le:

I. Fotografatul român Al. Anca de aici a fotografat abiturienții gimnaziului din Blaj și a dus tabloul spre a i se pune ramă la prăvălierul de sticle Komjászegi. Prăvălierul — ca pe toate tablourile ce se duc la el pentru a pune pe ele sticlă — l'a pus și pe acesta în fereastra prăvăliei sale, unde a stat vre-o săptămână. Dar — kutyateremtette! — niște băiețandrii (elevi septimani și octavani din gimnaziul de aici) au văzut „vânzare de patrie”, ori ce dracul în bietul tablou și o ceată de 7—8 inși a provocat pe Komjászegi să ia tabloul din fereastră, că de nu, îi sparg sticla cu petrii. Komjászegi — fricos de terorismul neobicinuit — a trimis tabloul la fotografatul Anca, care l'a dus apoi la un alt prăvălier în apropierea lui Komjászegi, la Bela Baráth. Acesta a pus tabloul în fereastră, iar în ușa prăvăliei a acățat un biciu pentru câni și către încapăținații teroriști a zis: — „Acuma poftiți, spargeți-mi fereastră. Vă dau voie. Dar pe care-l prind, îl periez una de mă pomenește! Rezultatul? Tabloul a stat acolo până a vrut fotografatul fără să se atingă cineva de el.

II. Teleki Samu, un prăvălier de făină, stabilit de câteva săptămâni în Dej, și-a pus pe firma boltei deasupra numelui „Lisztraktár”, iar sub nume inscripția „Magazin de făină”. A stat firma neatinsă vre-o două săptămâni, când într-o Sâmbătă, noaptea, mâni necunoscute, mai bine zis: sabii necunoscute, au tăiat partea aceea a firmei, pe care era văpsit pe pânză neagră cu litere albe „magazin de făină”.

Ce privește istoricul afacerii, adăugăm numai atât, că Teleki își are prăvălia imediat lângă ușa primăriei. Iar

în ușa primăriei — după lege și de fapt — stau în post toată noaptea neconțenit doi-trei pompieri și polițiști de-ai orașului. Cum s'a putut deci întâmpla ca înaintea năsului polițienesc să taie o firmă a unui prăvălier pașnic, pe deasupra și maghiar. Espliecația e foarte simplă: *Toate ni le-ar ierta nouă frații noștri maghiari, numai una nu începe în căpătinile, mântuitoare de patrie”: faptul, că suntem Români și voim ca Români a trăi și mai departe în moravurile noastre, neturburați.*

Examenle de alegători în Dej.

Pe vremea examenelor de alegători din cercul Dejului, ce au avut loc la primpretorele de aici, comisia de examinare a trântit pe doi Români la examen sub pretextul ilegal, că scriu *prea anevoie*. Cazul s'a întâmplat așa: Comisia de examinare era flămândă fiind aproape 12 ore în ziua ultimă de examinare. Mai erau de examinat 4 inși. Doi și-au scris repede lecțiunea, doi însă: Ioan Hășmășan și Gavril Conțiu locuitori din Muncel (Kishavas) n'au știut scrie așa repede, și pentru asta n'au căpătat atestat. Au venit și mi-au istorisit cazul mie. Eu i-am pus pe amândoi la scris, și scriu corect după dictat, numai se n'ntelege, că oamenii ce prind rar peana în mână, nu scriau repede. Oamenii acești doi se țin de cercul Henzii-mari (cercul dlui Mihali), să vede, că comisia patriotică pentru aceasta nu are interes, ca să pună cât de mulți examenul de alegători.

Spre orientarea stimațiilor noștri abonați.

Administrația noastră, pentruca să prevină reclamațiile ce de obicei nasc din neînțelegere și din neorientarea st. noștri abonați, crede necesar, în baza experiențelor de până acuma, să le atragă binevoitoarea atențiune asupra următoarelor:

Abonamentul la ziarul nostru e:

1. Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	28 cor.
pe 1/2 an	14 cor.
pe 1/4 an	7 cor.
pe 1 lună	2.40 cor.

2. Pentru România și statele bacanice (Sărbia, Bulgaria, Grecia, Muntenegru, Albania, Turcia) — Rusia (Basarabia), precum și celelalte țări, pe un an 40 franci.

3. Pentru America 8 dolari.

Expedierea ziarului începe numai după achitarea anticipată a abonamentului. De probă se trimite un singur număr.

Trimiterea banilor se poate efectua prin mandat postal, ori prin scrisoare recomandată cu indicarea valorii. Pentru a se evita eventuale reclamații, e bine să se alature în scrisoare sau la mandatul poștal, banda sub care se primește ziarul.

Trimiterea banilor în scrisoare recomandată e preferabilă în special pentru frații din America, pentruca la trimiterea banilor prin vre-o bancă se întâmplă de multe ori că avizul sosește înaintea banilor ori viceversa și astfel nu știm numele espediatorului. Din aceste cauze, de multe ori întârzie espedierea ziarului pentru abonații noi, iar la reînnoirea abonamentului se produc multe incurcături.

In caz de schimbare a adresei, rugăm pe st. abonați să binevoiască a ne înștiința de cu vreme. Totodată, îi rugăm, să ne trimită și banda sub care au primit mai în urmă ziarul și 20 fil. pentru tipărirea noiei adrese. In caz când vr'un st. abonat își schimbă adresa pentru străinătate e rugat să trimită diferența de abonament pentru respectiva țară.

Abonamentele se primesc oricând.

Administrația „ROMÂNUL”.

Pilotarea aeroplanului „Vlaicu III.”

București, 23 Iunie.

Am ținut ca întreg publicul românesc să fie informat despre toate momentele însemnate din încercările ce s'au făcut de cei chemați, pentru salvarea operei neuitatului nostru Vlaicu.

S'a arătat la timp că din cele patru monoplane de model nou, tip militar „Vlaicu III”, cu două locuri alăturate, ce însuș regretatul inginer-aviator începuse a construi, este pe deplin terminat primul, anume, cel comandat de ministerul de război al României. Apartul, care și sub raport pur al formei este de frumusețe desăvârșită, așteaptă numai să fie încercat și apoi predat armatei, în conformitate cu dispozițiile contractului și ale caetului, de sarcini stabilit între Vlaicu ca inginer furnisor și între direcția genului din ministerul de război.

Problema aceasta a „punerii la punct” fiind de importanță hotărâtoare pentru soarta lăsamântului intelectual al genialului inventator, deslegarea ei ne-a preocupat deosebit de mult atât pe noi sub a căror supraveghiere s'au săvârșit lucrările, cât și pe toți cei ce tot mereu și cu drag s'au interesat de viitorul operei postume al celui vecinic regretat și deplâns, dincoace și dincolo de Carpați. Pentru informarea și liniștirea lor am scris acestea.

Nimeni afară de Vlaicu n'a pilotat vreodată, nici măcar de încercare vre-un aeroplan Vlaicu. El n'a putut da voie la nimeni să facă experimentări ori încercări pe aparatul său „Vlaicu II”, cât timp dânsul nu avea alt aparat, de rezervă. Când va fi și al III-lea gata, puteți învăța toți pe II”, zicea Vlaicu.

Deci, experimentările cu punerea la punct și cu pilotarea aeroplanului III au trebuit să fie luate dela început, elementar, și, natural, cu toate precauțiunile ce se impun indispensabile.

Nu odată am fost întrebat de persoane ce păreau foarte îngrijorate pe tema aceasta: Se va găsi oare cineva să încerce aeroplanul cel nou? — Unii au crezut că e bine să ne sugereze proiectul să chemăm pentru primele încercări de sbor pe un străin oarecare, pentru ori ce caz... Meschină idee trivială și falsă.

Adevărul este că dela început, de când s'a știut că se va construi un aeroplan „Vlaicu III” toți piloții noștri, dela Băneasa și dela Cotroceni, unanim s'au declarat fără ezitare dispuși de a pilota aparatul postum al lui Vlaicu, mărturisind toți că consideră acest act ca o onoare pentru sine, și ca o vrednică probă de pietate față de memoria marelui camarad dispărut. Această atitudine nobilă, care este cu adevărat demnă de un corp de ofițeri de elită, îi onorează pe admirabilii piloți ai armatei române în modul cel mai distins.

Firește, a trebuit să avem aprobarea autorităților militare la acea, ca ofițerii piloți din îndemni proprii să ne poată sta în ajutor cu experiența și cu abilitatea lor la punerea la punct a aparatului. Ministerul de război a aprobat, cu

CĂMODERNĂ

tru tăiatul hăr- i articii pentru oratorului public.

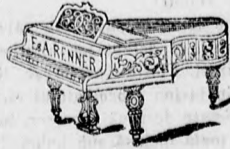
Ko 1974-52.

șitor artistic.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHĂ CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA JOSEFIN strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE

PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.

: CALITATEA CEA MAI BUNĂ. :

Preturi ieftine.

Preturi ieftine.

acea profundă și părintească bunăvoință necondiționată și nelimitată ce totdeauna am văzut, atât la d. general Hârjeu, cât și la actualul ministru de război d. Ion I. C. Brătianu și la secretarul său general, general Ilescu, (ca și la celelalte autorități) de câte ori am avut a interveni pentru opera lui Vlaicu.

Aeroplanul „Vlaicu III” s'a construit în hangarul lui Vlaicu dela Cotroceni, aci va fi și încercat și predat. Cum însuș directorul și pilotul-șef al școlii de aviație dela Cotroceni, d. căpitan de roșiori Andrei Popovici dela început și tot timpul a binevoit a urmări cu interes mersul lucrărilor și a ne sta întru ajutor cu sfatul său bine intenționat, cum dsa, — al cărui elogiu de ofițer distins și întrepid aviator nu e locul a-l face aci — este și din cei cu mai bogată experiență în aviație, anunț cu mulțumire că d. căpitan Andrei Popovici, rugat de noi a primit a pune la punct și a încerca în sbor aparatul „Vlaicu III” cu toată dragostea și cu întreg devotamentul său de soldat constientios, camarad nobil și bun român.

Cum va fi favorabil timpul, se vor face încercări de pilotare. Și dacă ne va fi bun Dumnezeu, opera lui Vlaicu poate fi considerată de pe acuma ca salvată cu glorie.

Prof. C. Nedelcu.

Cronică din Oradea.

Pentru Senin II. — Antonescu spion... — Părintele Horvath. — „Magyarajku románok”.

Oradea-mare, 24 Iunie.

Când toată Oradea și Bihorul vorbește despre manifestațiile mari și frumoase ce s'au desfășurat în ultimul an la noi, când toată lumea românească își îndreaptă privirile asupra Bihorului — care crește și se dezvoltă pe zi ce merge — cronicarul Beiușului, „Senin II”, află de bine să facă câteva înțepături la adresa orădanilor „cari spun de zeceri mai mult decât fac”. Ei bine, dle Senin II, te descarci asupra noastră fără ca să ai informațiile cele mai palide despre activitatea noastră pe terenele cultural și social.

Mai zilele trecute fițuca „Szabadság” de aici a scris un articol chilometric despre declarațiile unui caricaturist vagabond, care în turneul său a cercetat și România. Intre altele iată ce-a spus parvenitul, unui ziarist dela foaia „Szabadság”:

„In gara dela Ploesti am avut o surprindere mare și interesantă. Am întâlnit o trupă de actori din București, care, după cum am auzit mai târziu, a dat reprezentații și în Ungaria, în Arad, Oradea etc... Intre actori am recunoscut trei ofițeri români, i-am văzut foarte bine și cu toate că și-au ras mustățile, și acum i-aș recunoaște”.

În urma acestor destăinuri „Szabadság” strigă de durere, că turneul trupei Antonescu de acum un an a făcut aici spionaj. Fițuca se vaietă că în Ardeal toți arborii își înclină coroanele spre România și toate dorurile secrete ale Românilor se înalță și sbor spre București.

Iată cum se sperie Ungurii de ori ce pocnet... de capsulă.

Într'un articol intitulat „Tilos a magyar szó” ziarul „Nagyvárad” atacă pe d. protopop Andrei Horvath, despre care spune, că dsa în calitate de comisar al examenelor dela școala din Peterd a mustrat pe învățătorul Sala pentru motivul că elevii neglija limba românească, vorbind în școala numai unguerește. Se înțelege d. protopop imediat a fost denunțat din partea câtorva „parasiti”. „Nagyvárad” se repede ca o furtună împotriva dlui Horvath, așteptând o pedeapsă exemplară din partea forurilor competente.

Felicităm pe d. Horvath pentru atitudinea sa bărbătească.

Într'o după amiază stam singur pe terasa unei cafele din piața „Bémer” privind furnicarul de jidani și jidance cari făceau „corso”-ul orădan. Deodată văd din mulțime strecurându-se și venind spre mine un preot român la braț cu preoteasa. Îl cunosc bine. Părintele, însă, probabil nu-și mai aducea aminte de mine. Trece pe dinaintea mea, și mare mi-a fost mirarea când am auzit că amândoi conversau unguerește. Adecă, vezi Doamne, dacă mergem la Oradea, hai să ne ținem de cultura mai înaltă, să vorbim unguerește. Mi s'a urcat sângele în cap și în momentul acela voiam să fac scandal, dar mi-am dat seama, mângându-mă că o să-l iau la rapanghela pe calea aceasta. Iar, dacă nici așa nu voiu reuși voiu să-l dau pe față.

E trist că tocmai un preot român se sfieste să-și vorbească limba mamei, acolo, unde noi strigăm și vorbim cât mai tare românește.

INFORMAȚIUNI.

Vai celui singur!

Lui Eugen.

În casa preotească, mai nainte veselă, — a amuțit fără veste un glas iubit și dulce, care umplea de mângâiere și dragoste curată inima îngrijorată a tânărului preot. Satul acesta frumos, plin de verdeață și de toate frumsețile cari le împrăștiie firea, e gol, atât de gol și de pustiu, de când s'a rupt fără veste firul vieții preotești, de când nu mai aude glasul și risul ei gâdăliilor și drag de care era plină casa.

Când a văzut-o fără suflare, nemișcată, cu lumina ochilor stânsă, durerea cumplită care-i strângea inima și îi ineca suflarea în gât ca o mână de fier, n'a fost în stare să-l facă a crede că nu va mai grai cu ea. N'a putut crede că atât de iute, atât de tânără să se despărtească de el pentru vecie, că atât de fără veste și cu grabă atât de neașteptată să bată ceasul despărțirii crâncene!

Nu credea! Luminiile aprinse, negrul jelei, suhțurile de hohot amar de plâns a părinților ei și lacrimile satului întreg, mai apoi cântările jalnice: tămăia și toate din jurul lui s'au topit într'una în focul celei mai crâncene dureri de pe pământ, care i-a cuprins sufletul.

A gemut, lacrimile năvăleau, dar el aștepta meru cu inima încelestată, cu suflet plin de frică și nădejde s'o vadă venind spre el, cu brațele deschise, cu fața veselă și cu ochii rizători!

Aștepta meru, gema de durere; nu-și putea închipui cum să-l lase singur, orfan, părăsit în lumea aceasta largă dar rea, — să-l lase singur ea, care în viața ei nici cea mai mică umbră de supărare nu i-a adus! — Să-l lase singur, ca pe un câne bătut, seos din casă pe vremea Crivățului iernii: asta nu se putea!

Și totuș s'a putut. A ieșit din lumea asta lăcrimând, dar la un semn al unei puteri căreia nimic nu-i stă împotriva în lume, — a trebuit să iasă din aceasta vale a plângerii...

Și totuș el n'a putut crede și a așteptat.

Când însă bulgării au căzut vind surd și dureros pe coșciugul care închidea fericirea și comoara lui întreagă, — atunci a simțit el întreaga durere descărându-se. Atunci a înțeles pe deplin, că e adevărat, e prea adevărat ceea ce n'a vrut, n'a putut crede. Atunci a simțit într'adevăr că la margina asta a mormântului se începe pentru amândoi o viață nouă, că se închide pentru veche ceea veche cu toate bucuriile și grijiile ei.

Intors acasă și văzând în dulapul deschis din întâmplare hainele cari au acoperit odinioară trupul ei, — plânsul și nesfârșita durere îngrămadită în inimă de atâta vreme au ieșit cu tărie, și nevrând să vadă pe nime, din pieptul lui a isbucnit cu o tărie neînvinșă hohotul aprig al plânsului dureros.

Și ce ajunge acum mângâierea celor ce au venit pentru cea din urmă oară în casa lui: ce ajung vorbele atât de des auzite? El a mângâiat și alinat durerele satului întreg, ale lui însă nu le mângâie nime, căci nime nu înțelege cea pierdut el, cât de singur și orfan e acum în lume!

Nu-i plâns amar ca plânsul lui; nu-i lacrimă măl dureroasă ca a lui, și nime nu-i mai singur acum dintre cei din casă ca el!...

Vântul cald al verii suflă printre crengile încărcate cu frunze verzi, cari cântă și doinesc trist în vânt, și suspină par'că și ele în dupămiază asta amară. Din când în când se desprinde câte o frunză, și luată de vârtejul vântului, se mestecă în praful sur al pământului. Tot așa și viața ei, luată de vârtejul năpraznic care trece peste întreg rotogolul acesta de tină, zace acum mestecată în țărina sură și mută. Dar și acolo simțește amarul greu a celui rămas în urmă, și tresare, se înfioară par'că mormântul acela acoperit cu iarbă verde și cu flori!...

Cu flori! Iubirea îi aduce pe mormântul acela scump flori în fiecare zi; grijește ca florile acele cari i-au plăcut și ei, să nu se vestejească, și să nu lipsească nici odată, cum nu vor lipsi florile nevestezite, frumoase a aducerilor aminte!...

Vai celui singur!

Ea doarme acum în pace, sub vălul bulgărilor gliei somnului de veci, în așteptarea altei vieți mai bune și lipsite de dureri. Florile cari cresc, firicelele de iarbă cari răsar din țărina mormântului ei, — își ridică capetele înlăcrimate de rouă spre cer, în sus, spre soare; căci ea nu-i toată închisă sub bulgării suri, nesimțitori ai pământului aceluia, ci partea ei nemuritoare, iubită și iubitoare mai trăiește, și va trăi încă, cerând mân-

gâere, alinare celui rămas cu inimă îndurerată în urma ei.

Ea știe bine și acum: Vai celui singur!

Ei, dragul meu, nu căuta mângâiere și alinare pe pământ, căci n'o să afli. În lupta grea ce se chiamă viață nu te înțelege nime cu dragostea și durerea ta crâncenă și mare, căci au perit din inimi și dragostea față de alții, și mila și compătimirea. — E mai grea durerea ascunsă în suflet, tănuită și bine zăvorâtă în ascunzișurile inimii; — dar mângâiere îți va trimite numai Cel de sus, la rugăciunea celei pierdute El îți va picura balzamal alinării; în singurătatea ta amară El te ajută, iar ea care doarme acum în mormântul udă în fiecare dimineață de lacrimile tale calde, te va ocroti, va fi împreună cu tine, te va ajuta, până la dorita întâlnire din nou!

Ridică ochii și inima sus, ca firile de flori și iarbă, și atunci nu vei simți nepăsarea omenească și greul vieții singuratică, ci prin mijlocirea „ei” te vei alina!

Preotul George.

Arad, 25 Iunie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploi. Prognostic telegrafic: vreme moale, ploi. Temperatura la amiază a fost: 17.4 C.

Convocare. „Reuniunea femeilor române sălăgene își va ținea a XXXIII adunare generală ordinară în Șimleu, 12 Iulie st. n. (ziua de sf. Petru și Pavel) a. c. înainte de amiază la 10 și jum. oare în biserica gr. cat. cu următoarea Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării prin viceprezidenta reuniunii. 2. Raportul secretarului. 3. Raportul casierei. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru cenzurarea raportului secretarului, b) pentru cenzurarea socotelilor, c) pentru incassarea taxelor și înscrierea de membri noi. 5. Raportul comisiunilor. 6. Propuneri și dezbaterile lor. 7. Alegerea unei prezidente, viceprezidente și casiere pe timp de doi ani. 8. Inchiderea adunării.

Rugăm cu insistență pe st. membri ai reuniunii, și invităm cu drag pe toți acei, cari se interesează de cauzele noastre obștești, să participe la această adunare. Șimleu, 24 Iunie st. n. 1914. Vasile Câmpian secretar. Văd. Emilia Papp nasc. Marcus prezidentă.

NB. În ziua adunării dimineața la 9 ore misă solemnă, răspunsurile le va da corul teologilor din Gherla. Seara concertul corului teologilor și Tombola ce o aranjează „Reuniunea femeilor române sălăgene” pentru sporirea fondului reuniunii.

Moștenitorul de tron în Mostar. În vederea marilor manevre, cari vor avea loc în zilele apropiate în Bosnia, moștenitorul de tron, arhiducele Francisc Ferdinand a sosit azi în Mostar, unde poporațiunea i-a făcut o întâmpinare strălucită. La cuvântarea de întâmpinare a primarului orașului, moștenitorul a răspuns în limba bosniacă, ceea ce a produs o adâncă impresie în poporația, care a isbucnit în urări entuziasmte.

Examen școlar. În 8 Iunie v. a avut loc examenul la școala gr. catolică română din Turda în prezența unui public numeros. La sfârșitul examenului d. inspector în retragere, Iul. Bărdosy a împărțit ca și în alți ani elevilor mai luni 21 cărți de cetire aleasă. În anul școlar viitor se va deschide și a doua sală de propunere.

Cununie. Domnișoara Cornelia Pop din Cernași și d. Alex. Nyilvan cassar la „Ghiorană” Șomcuta-mare căsătoriti. Cu acest prilej au dăruit 10 cor. pentru fondul ziaristilor români. Felicitările noastre!

Muncitorii fără lucru la ministrul de comerț. Azi s'a prezentat la ministrul de comerț o delegație a muncitorilor fără de lucru din capitală. Conducătorul muncitorilor Carol Payer a înșirat în fața ministrului doleanțele muncitorilor fără de lucru, cerând ajutor. Ministrul Harkányi a declarat că s'a destinat în buget pentru investițiile publice 249 milioane, a promis că guvernul va face tot ce-i stă în putință. Delegația voind să părească sala, muncitorul Eugen Rosenfeld postându-se în fața ministrului a strigat cu ton înalt: „Nu suntem mulțămțiți cu răspunsul și așteptam un răspuns”

erată în ur-

alinare pe
se chiamă
durerea ta
și dragostea
E mai grea
zăvorâtă în
va trimite
rdute El îți
ta amară
mormântul
le calde, te
ata, până la

ori și iarbă,
scă și greul
e vei alina!

George.

ie 1914.

te anunță:
i ploi.
le, ploi.
7.4 C.

or române
mare gene-
n. (ziua de
miază la 10
rmătoarea

prezidenta
Raportul
a) pentru
b) pentru
assarea ta-
Raportul
rea lor. 7.
idente și
derea adu-

ri ai reu-
cei, cari se
ști, să par-
4 Iunie s.
ăd. Emilia

9 ore misă
teologilor
eologilor și
a femeilor
ndului reu-

în vederea
în zilele a-
tron, arhi-
azi în Mo-
tâmpinare
mare a pri-
ispuns în
indâncă im-
urări en-

ut loc exa-
din Turda
a sfârșitul
e, Iul. Băr-
evilor mai
școlar vii-
propunere.

op din Cer-
Ghiorana”
prilej au
or români.

comert. Azi
delegație a
Conducătorul
ministrului
rând ajutor.
mat în buget
a promis că
legația voin-
osenfeld po-
n înalt: „Nu
n un răspns

hotărî și fix. Nu-i adevărat că nu sunt bani, căci când e vorba de puști și tunuri guvernul îndată găsește bani. Muncitorii fără lucru sunt gata să ucidă și să fure, dacă guvernul nu le va da ajutor”. Ministrul a răspuns la aceste amenințări, că cu acest ton amenințator și revoluționar muncitorii strică numai cauzei lor. După o scurtă vociferare a muncitorului Rosenfeld cu ministrul, delegația a părăsit sala ministrului.

† **Liviu Miclea** contabil la „Câmpiana” a decedat în 24 Iunie în anul al 26-lea al etății. Inmormântarea se va face mâine în 26 Iunie în cimiterul gr. cat. din Oroșfaia. Odihnească în pace.

Concordatele Sârbiei. Se anunță din Belgrad: Concordatul încheiat cu patriarhul ecumenic în baza căruia nu numai teritoarele vechi ci și cele noi trec sub jurisdicțiunea patriarhatului sârbesc autonom, va intra în vigoare în cele mai apropiate zile. Germanos, membru al sinodului ecumenic a sosit la Belgrad pentru ca să semneze concordatul în numele patriarhului ecumenic. După o telegramă din Roma ieri a fost semnat în Vatican concordatul cu Serbia. În baza acestuia toți catolicii din Serbia se pun sub jurisdicțiunea unui metropolit cu sediul în Belgrad, iar afară de aceasta se vor înființa două episcopii: cu sediul în Ūsküb și Prizzen. Metropolitul va primi dela guvernul sârbesc o subvenție de 16,000 iar cei doi episcopi câte 12,000 dinari pe an. Metropolitul și episcopii vor fi numiți de sf. Scaun, iar regele sârbesc îi va întări. Serbia va trimite la Vatican un reprezentant. Concordatul încheiat între Serbia cu Vaticanul are și o importanță politică, întru cât până acum protectoratul asupra catolicilor din Serbia și în legătură cu aceasta, a adus mari jertfe, exercitând totodată și o influință asupra catolicilor din Serbia ceea ce a contribuit în mare măsură la încordarea raporturilor austro-ungaro-sârbe. Acest protectorat și influința a monarhiei a încetat acum.

„In Bihor nu se lucrează aproape nimic pentru pătura de jos a poporului. Poti număra pe degete comunele, unde află preoții conști de chemarea lor” etc. și apoi: „Punctul cel mai negru îl formează cătunele din jurul Beiușului, așezate pe la poalele munților. In Beiuș se ridică falnic farul luminător cu atâția profesori români, dar durere, nu-i prea vedem pe la sate” etc. Așa scrie un corespondent în „Românul” dela 8 (21) Iunie c. nr. 124, după ce apoi vorbește de unele conferințe, ce ar fi ținut unii domni în Cociuba inf. sub auspiciile „Astreii”.

Că s'a mișcat odată și Cociuba inf. și cei din ea și jurul ei, noi beiușenii numai bucura ne putem. Doară datorințele, de a răspândi lumină și cultură, ne privesc pe toți, pe câți adeca bunul Dzeu ne-a binecuvântat cu acest dar, așa dar ne privesc și pe noi pe beiușeni și și pe intelectualii dela sate, pe toți.

Nu ne putem însă împăca cu firea unor oameni, cari dacă fac ceva, apoi nu numai că se laudă, ci le place să ponegrească tot atunci pe alții și îndeosebi pe profesorii din Beiuș și pe preoții dela sate. Pentru ce oare? Eu nu-mi pot explica.

Aproape de un an de zile eu sunt secretarul despărțământului „Astreii” Beiuș și prin urmare sunt în curat cu tot ce s'a lucrat în acest răs timp, sub egida acestei instituțiuni culturale, atât în Beiuș, cât și în hotarele lui.

Despărțământul „Astreii” Beiuș, începând dela 1 Octombrie anul trecut încoace până azi, a ținut în 50 comune 165 prelegeri populare, la cari au participat sute de ascultători. Și aceste prelegeri s'au ținut nu numai în jurul Beiușului, ci și în comune îndepărtate de Beiuș cale de 20—30 klm și unele prelegeri s'au ținut în lunile cele de iarnă grea, chiar cu periclitarea sănătății prelegătorilor. Doară și azi îmi aduc bine aminte, cum într-o seară de tot geroasă, d. *Dr. I. Ciordaș*, prezidentul despărțământului, venind din B-Ujlak dela prelegeri populare cu cărușia lui, mi-a zis: „Eu nu cred, că nu îngheț până acasă. Și. Doamne, de câte ori a avut și el și alții și chiar și dñii profesori din Beiuș prilej să o zică aceasta. Poftim întrebăți pe d. profesor *I. Bușita*, ce-a pățimit la *Budureasa*, la *Saca* și aiurea, întrebăți apoi pe dñii: *Dr. C. Pavel*, *C. Selăgian*, *I. Georgescu*, *Dr. A. Pteancu* și pe alții, toți profesori în Beiuș, ce ger au suferit cu ocaziunea prelegerilor populare. — ispițiți și pe d. *A. Blășianu*, oficial domnial, și veți primi răspunsul, că intelectualii români din Beiuș, toți tară osebite și-au făcut, în vreme bună și viscoloasă, datoria către poporul, din sinul căruia au ieșit.

Ce să mai zic apoi de preoții dela sate? Au nu ei au fost acei buni păstori, cari au adunat turmele lor, pe când noi ne iveam în comuna aceasta sau aceea? Fără ei noi, ce-am fi făcut? Aproape nimic.

Vezi, deci, dle corespondent, că rătăcești, nestiind cele ce se petrec în Beiuș și jurul lui. Pe viitor fii mai precaut și nu huli, pe cei ce lucrează, desintersați, în agrul nostru național. — *Moise Popovici*, secretarul desp. Astreii Beiuș.

Spionaj pentru Rusia în Germania. Sergentul Pool deținut pentru spionaj — după cum se anunță din Berlin, a recunoscut că a vândut Rusiei mai multe planuri despre fortărețele Germaniei. După o știre din Drezda spionul Blumenthal poartă acest nume fals și a fost provăzut de altcum de guvernul rusesc cu mai multe acte pe diferite nume false. In Düsseldorf au fost deținuți în legătură cu acest spionaj încă trei indivizi.

x Instrumental bun e muncă ușoară. Acum când fiecare conom grăbește să-și procure coasă atragem atenția asupra coasei „**Korona gyémánt**” care având tăiș și ascuțiș excelent și fiind ușoară isprăvim cu ea lucru întreit. Astfel nime să nu cumpere coase până ce nu probează coasa „**Korona gyémánt**” care se poate căpăta exclusiv numai dela **Lengyel tesvérek** sau dela prăvăliile din Kaposvár.

x In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, înmuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.** (Mi 1621)

x Jurisics Márton, Budapest, VI., ker., Rózsa utca Nr. 51 53, fabrică de instrumente p. suflat, turnătorie și montare de clopote. Expediază clopote excelente montate cu coroane mobile sistem Pozdech din fier vărsat, montare distinșă de rege cu două cruci de aur; execută revărsarea clopotelor crepate, osii tocite, schimbarea paturilor, scaunelor etc. Cu prospecte serveste cu plăcere. La dorință merge la fața locului pe cheltuiala proprie. Se atrage atențiunea asupra anunțului acestei firme apărut în nr-ul de azi al foii.

x Primul depozit român de pian și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben) strada **Cisnădiei 7**, ofere onoratalui public român pian, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. **Cereți catalogul depositului.** (Po 1840)

CRONICA SPORTIVA

AL II-LEA CONCURS SPORTIV, il vor organiza cluburile noastre sportive, la Năsăud, cu ocazia adunării generale a „Astreii”. Inițiativa vine și de astă dată dela C. S. A. din Cluj.

Elevi români premiați la tragerea la țintă. Duminică la 8 (21) Iunie c. a avut loc în hotarul Sătului-mic la locul de tir al honvezilor, tragerea la țintă a elevilor din cl. III și IV dela școala civilă de băieți din Lugoj. Au participat cu totul 50 elevi, între cari 11 Români. Tragerea la țintă a condus-o sublocotenentul dela Honvezi G. Árvay, instructorul elevilor, în prezența corpului profesoral dela școală și a corpului ofițeresc dela honvezi în frunte cu colonelul. S'au împărțit vre-o 12 premii, dintre cari 4 le-au câștigat elevi români și anume premiul al doilea un ceas și un medalion elevul I. Jura din Silaș (lângă Buziaș) premiul al treilea o călimară și un medalion elevul Iosif Popescu din Lugoj, premiul al patrulea elevul I. Paulescu din Coștei și premiul al șaptelea elevul Silviu Secoșan din Sădioara. Bravo băieți! („Drapelul”).

Lămurire. La articolul „Impresii neserioase” din nr. 119—1914 al „Românului” din Arad se dau următoarele lămuriri:

In Orăștie nu au fost refuzați sportiștii, ca în altă parte, — au fost primiți și serviți în condițiile locale posibile. Lumea aci e sătulă de spese, după ce în ultimele 8 luni am avut 8 producțiuni costisitoare. Intelectualii sunt relativ puțini, iar țărani nu-s pentru sport. E știut apoi că în ziua de

concurș am avut ploaie continuu până la amiază, e știut că mulți au fost reținuți la adunarea din „Neagra-lulia” și în fine că năcăzurile economice urmăresc din greu și ținutul nostru.

După părerea celor de aici, în împrejurările date concursul sportiv, din punct de vedere material și moral a succes foarte bine. E greșală mare însă că și speșele de echipare se pun în cărca concursului de aci și se face reclamă desperată pe conta Orăștiei. Speșele de echipare se repartizează pe ani înainte și atunci nu se arată deficit. In vremuri mai bune producțiunile din Orăștie aduceau venite mari, azi însă nu, așa că ne mulțumim și cu mai puțin, chiar și când cei din loc aranjează ceva.

Cu ocazia concursului sportiv de aci s'au oferit și unele distincții. Pentru cei ce le-au primit nu au valoare, și nu au fost refuzate la oferire, ca să nu se producă supărări. După ce însă din articolul publicat se vede că pentru Clubul Sportiv Ardelean acelea sunt mai de preț, domni de aci, cu posta de azi le-au restituit numitului club. De fapt nici nu are rost spesarea cu atari medalii, după ce clubul lucrează cu deficit. **Coresp.**

Apel celor chemați! In nrul 121 al ziarului „Românul”, am cetit apelul confrăților dela Cluj, și m'am hotărît să spun și eu câteva cuvinte.

Din cauze sanitare nu am putut să particip, dar sufletește am fost și eu acolo între aceia, cari au depus petrișoarele fundamentului pe cari când-va puterile azi resfirate vor să ridice falnicul monument, al sportului național român.

In anul 1912, la Cluj, Românașii noștri au arătat rezultate admirabile.

Am ajuns, har Domnului, acolo, unde posibilitatea împrejurărilor noastre ne permite să ajungem după munca alor câțiva bărbați cu inimă și energie adevărat românească. Am ajuns la ceea ce s'a făcut la Orăștie.

Suntem de tot la început. Trăim în împrejurări nefavorabile, ce privește organizația, fiindcă suntem săraci în cele materiale și e greu de a închiega puterile într'un centru, pentru o muncă durabilă. Și, vezi, banii și armonia cu disciplina cea mai radicală, sprijinite de priceperea sportivă, poate numai aduce road. Îmbucurătoare. Acestea trebuie câștigate.

In primul rând va trebui să ne câștigăm statute, pentru ca să putem da cele de lipsă puterilor dornice de a lucra. Apoi nu e destul să fim mulți, la număr, cu taxa, ci ca puterile ce stau la dispoziție, să lucreze cu energie, producând tot mai mult și mai bun.

După cele petrecute la Orăștie, ne-am putut convinge, că noi două lucruri avem de câștigat: **bani și pricepere**, adică studiul sportiv. Puteri bune avem, mai bune chiar decât ori care națiune din lume. Ele trebuie însă cultivate, închiegate, concentrate și disciplinate. Dacă noi am putea aduce puterile noastre la un nivel mijlociu în cultura sportivă, am produce rezultate, ce în lumea sportivă sunt considerate ca imposibile.

Cele dela Orăștie ne arată, că dacă toate instituțiunile noastre ar lua sarcina de a ajuta nobila noastră intențiune, în zece ani de zile am putea produce adevărate minuni.

Ce ar putea oare produce studențimea noastră universitară, dacă fundațiunile, dar mai cu seamă fundațiunea „Gojdu” nu ar da creșterii grei celor ce petrec în cheșuri prin „Fövárosi orfeum” și „Steinhardt” etc., ci acelora, cari după studiul greu abia așteaptă momentul să plece la football, scrimă, gimnastică, trântă, etc. Ce zic oare acei cari trăiesc în mizerie pe la universități și cu rugățile respinse dela fundațiunile noastre câștigă la Orăștie șampionatul?

Să se gândească la aceasta cei chemați!

Institutele din Brașov, Blaj, Brad, ar putea crește o mulțime de puteri, sau măcar a le pregăti în cele elementare ale sportului, pentru mai târziu.

Câte puteri sportive mor deodată cu intrarea în teologie și pedagogie! Și aici ar trebui cultivat sportul.

O rugare modestă aș avea către colegii sportivi, și anume, să aducă toate jertfele posibile din partea lor; pentru mărețul scop, ca să ajungem cât de curând la ținta mult dorită. Jertfiți cât se poate! Să ne facem datoria.

Gasul de chemare a sunat de mult și sună mereu, chemându-ne pe toți la fapte.

Deci, la fapte cei chemați!

Nicolac Căpețianu, jurist.

Ultima oră.

VETO ANGLIEI.

După o telegramă din Constantinopol reprezentantul Angliei a cerut explicații dela guvernul otoman privitor la atitudinea ce va lua față cu înțelegerea dela Constanța dintre România și Rusia pentru deschiderea Dardnelelor. Reprezentantul englez a declarat că Anglia în nici un caz nu se va învoi la nici o schimbare în capitulațiunile privitoare la Dardanele.

SITUAȚIA CRITICĂ DIN ALBANIA.

După știrile mai recente situația principelui Wilhelm e foarte critică. Răsculații cari sunt concentrați în număr de 16.000 în jurul Durazoului intenționează să cucerească pas de pas întreaga Albania și astfel să-l constrângă pe principe să abdice. Guvernul albanez și-a dat demisia, iar constituirea unui cabinet întâmpină cele mai mari dificultăți. La 800 malisori au trecut de partea răsculaților.

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta. (După 50 kgr.)

	— 25 Iunie.
Grâu pe Octomvrie	cor. 12.86
Grâu pe Aprilie 1915	13.01
Secară pe Octomvrie	9.38
Ovăs pe Octomvrie	7.72
Porumb pe Iulie	7.51
Porumb pe August	7.66
Porumb pe Mai 1915	7.33

POȘTA REDACTIEI.

L. T. Pătrăuți. Poezia e foarte bună, traducerea e foarte rea.

L. F., preot, Vălcău. Pentru ucenici să vă adresați în Sibiu dlui Victor Tordășianu, iar în Blaj dlui Gavril Precup. Oameni de inimă și de acțiune, amândoi. Lămuriri asupra „Infrățirii” o să vă dea tot dl Tordășianu.

Almas. Am scris ieri, la informații.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Sineon Sirbu, Gavoșdia. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 August a. c.

George Cojocariu, Bilca. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Septembrie a. c.

Redactor responsabil: Constantia Savu.

Pământ lesne de vândut.

În hotarul comunei Felminiș cale de 2 ore cu trăsura dela stația Tornova și tot 2 ore cu trăsura dela Borosșebs, comitatul Arad, se vinde în mic și mare 700 jughere mici de pământ arător și fânaț a 1200 stânjeni pătrați cu rod cu tot, jugul cu 400—500 cor.

Pământul e roditor, nesitios, apă nu stă pe el, foarte bun pentru grâu, cucuruz și ovăs și foarte acomodat pentru VIE, căci produce vin foarte bun, zace pe delușele, loc dâmbos.

Din pădurea apropiată se capătă foarte lesne lemne pentru aș edifica cumpărătorii căși, și se capătă și în sat loc de edificat.

Cumpărătorul trebuie să plătească un pătrar din preț în bani gata, trei pătrare se poate prelua în datorii.

Cine plătește prețul întreg are favoruri și întâietate.

Deslușiri dă preotul George Voștinar, Felminiș (posta Feltót) și Dr., Emil Monția avocat în Siria (Világos) comitat. Arad.
(Mo 2224—2).

Noutăți literare și muzicale

De vânzare la: „Librăria Concordia” Arad, str. Deák-Ferenc nr. 20.

N. Iorga. Portul popular românesc. Lecție ținută la Cursurile de vară. Cu mai multe ilustrațiuni. Cor. —75.

N. Iorga. Să părăsim ortodoxia? Cor. —60.
„ „ Pagini despre Basarabia de astăzi. Cor. 1.50.

N. Iorga. Mănăstirea Hurezului. Desvoltarea și viața ei. Cor. —75.

N. Iorga. România, vecinii săi și chestiunea orientului. Cor. 1.25.

N. Iorga. Basarabia noastră. Scrisă după 100 de ani dela răpirea ei de către Ruși. 2.—

N. Iorga. Chestiunea Dunării (Istorie a Europei răsăritene în legătură cu această chestie.) Lecții ținute la Școala de Răsboiu. Cor. 5.—

N. Iorga. Chestiunea Rinului. Cor. 5.—

„ „ O geneologie a Basarabilor (Insemnări critice). Cor. —20.

Enescu Stălpeni. Proverbe și maxime indiene. Traducere în versuri cu note explicative culese din literatura indiană, precedată de o schiță asupra poporului indian și literaturii lui, cu o prefață de A. C. Cuza. Cor. 1.—

Gr. G. Petrov. Poveste, traducere din rușește. Prețul Cor. —50.

G. Asachi. I. Eliade Rădulescu. C. Bălăcescu și A. Donici. Fabule alese. Cor. —40.

Pr. Seb. Părvulescu. Biserica noastră națională în raport cu celelalte confesiuni. —50.

C. Dion. Rolul bisericii în viața noastră națională. Păreri exprimate în conferințele pastorale din Botoșani. Cor. —40.

G. Coatu-Cerna. Momente vitejești. Schițe din timpul războiului. Cor. —50.

Maria Maorodin. Poezii (din hârtiile unei moarte). Cu o prefață de N. Iorga. Cor. —75.

D. N. Ciotori. Calea Robilor. Cor. 1.50.

Maurice Maeterlinck. Ciclul morții. (Interior. Oaspele nepoftit. Orbii). Trei drame traduse de A. T. Stamatiad. Cor. 1.25.

Legea nouă despre alegerea deputaților. Indrumări pentru poporul român. Cor. —50.

Noua lege pentru alegerea deputaților. În-vățătură și indemnuri pentru sătenii noștri. Cor. —20.

Dr. A. Sădean, profesor. Date nouă despre Gheorghe Lazăr. Cu o ilustrațiune. Cor. 1.—

Dr. A. Sădean, profesor. Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre. Cor. —60.

Selma Lagerlöf. Legendele lui Isus Hristos. Trad. autorizată după original de D. N. Ciotori. Cor. 1.—

Stefan Bodiu, profesor. „Plevna internă”. Cor. —40.

Pr. I. C. Beldie. La cislă. Cor. —30.

I. E. Torouțiu. Românii și clasa intelectuală din Bucovina. Notițe statistice. Cor. 1.—

N. Iorga. Trei drame. Cor. 2.—

„ „ Mihai Viteazul. (Schiță de poem dramatic.) Cor. 1.—

N. Iorga. Les Roumains et le nouvel état de choses en Orient. Cor. —50.

Ioan Agârbiceanu: Arhanghelii. Roman din viața Românilor ardeleni. Prețul Cor. 3.—

Ecaterina Colonel Steriad. Buna menajeră. Carte de bucate practică conținând bucătăria română, franceză, germană, tot felul de prăjituri, dulceturi, înghetate precum și bucătăria vegetariană. Ediție nouă revăzută complet și ilustrată cu mai multe figuri. Prețul Cor. 5.—

Rodica. Culina. Carte de bucate. Prețul Cor. 3.—

Iudita Secula. Economia de casă întocmită după mai mulți autori. Prețul Cor. 3.—

A. Vlahuța. Dreptate. Nuvele. Prețul C. 2.—

M. Sadoveanu. Priveliști Dobrogene. Prețul Cor. 2.—

Goethe. Faust, tragedie tradusă în versuri de Ion Gorun. Cor. 1.—

Victor Eftimiu. Akim. Tragi-comedie în trei acte. Prețul Cor. 1.25.

P. Dulfu. Gruia lui Novac. Epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale poporului român. Cu ilustrațiuni de A. Murnu. Prețul Cor. 1.50.

George Murnu. Istoria Românilor din Pind. Vlahia mare (980—1289). Studiu istoric după izvoare bizantine. Prețul Cor. 2.—

M. Lungianu. Zile senine. Prețul Cor. 1.50.

N. Bălcescu. Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul. Prețul Cor. 2.—

Lamartine. Raphael. Traducere. Bibl. Minervei nr. 151—152. Prețul 60 fileri.

N. Iorga Istoria statelor balcanice în epoca modernă. Lecții ținute la universitatea din București. Prețul Cor. 3.50.

Vasile Goldis. A nemzetiségi kérdéskör. Prețul Cor. 1.

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. I. Pușcariu, I. Preda, Dr. L. Borcea, Dr. I. Lupăș, Dr. I. Mateiu, și Dr. S. Dragomir. Prețul Cor. 4.—

Vitejile lui Mihai Vodă documente publicate de Nerva Hodos. Prețul Cor. 1.—

Dr. Sebastian Stanca. Pocăitii. Studiu pentru combaterea sectei pocăitilor. Prețul Cor. 4.

I. Ghetie. Dicționar maghiar român. Prețul Cor. 10.—

I. Ghetie. Dicționar român-maghiar. Prețul Cor. 6.—

I. Iorga. Chestiunea Rinului. (Istorie a Europei apusene în legătură cu această chestie). Lecții ținute la școala de războiu. Tipărite după notele stenografice ale dlui H. Stahl, pentru folosul elevilor săi. Prețul Cor. 5.—

Dr. Dionisie Moldovan, adv. în Sibiu. Advocatul popular. Indreptar pentru poporul român. Prețul Cor. 2.50.

N. Pora. Intre viață și moarte. Nuvele. Prețul Cor. 2.—

Alex. Ciura. Foiletoane, (1907—1910). Prețul Cor. 1.60.

Eugen Revent. Cântecul neamului. Poezii. Prețul Cor. 2.—

B. Katargiu. Discursuri parlamentare. Prețul Cor. 3.—

A. Herz. Bunicul. Comedie în 3 acte. Prețul Cor. 2.—

Erdélyi (Aradi) Victor. Catarina Doamna noastră. Prețul Cor. 5.—

Erdélyi (Aradi) Victor. A 400 éves per. Prețul 30 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor. Lukács László arcképe. 50 fileri.

Erdélyi (Aradi) Victor. Magyar kulturképek. Prețul 50 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor: A rutén skizmapör. Cor. 1.50.

Dr. I. Drăgescu. Pro Patria. Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul Cor. 3.—

M. Sadoveanu: Floare ofilită. Roman. Prețul cor. 2.—

A. C. Galotescu-Neicu: Câteva povestiri de Maupassant. —50.

Note pentru voce și pian.

Gilbert, Valsul Suzanei (Suzana vals) Cor. 2.— (voce și pian)

A. Bena. Nu m'abandona. Ediția II-a. Cuvinte de Dr. A. Vasilie. Pentru o voce și pian. Cor. 1.20.

Pflügl Egon. Farmecul valurilor Cor. 3.—

Caudela, Sergentul, celebra baladă (Peneș Curcanul) Cor. 2.50 (voce și pian)

Castaldi, La arme Cor. 1.50

Mureșianu, Deșteaptă-te Române —50.

Schelet, Ce te legeni codrule Cor. 1.—

Rudolph, Aseară în grădina Cor. 1.—

Paschill, Cine n'are dor Cor. 1.—

Vels, Vezi rândunelele se duc Cor. 1.—

Vasiliu, Freamătul zăvoaiului, Horă Cor. 1.—

„ „ Mai părăsit, Idilă Cor. 1.50.

Ștefănescu, De-aș săruta, Cor. 1.—

Ionescu, Ecoul Munților, Cor. 1.—

Beuvais, Dorința, Cor. 1.25.

Stern, Banul Mărăcine, —50.

Album de arii și dansuri naționale Cor. 3.—

Hübsch, Imnul Național, Cor 1.—

A. Bena, Uvertură națională. Estrasul pentru pian, Cor. 2.50.

A. Bena, Ave Maria. Estrasul pentru pian Cor. 1.20.

C. Savu. Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor. Cor. 2.50.

Iustin Cl. Iuga. *Cântece și plângeri*. Compoziții românești pentru canto și piano. (Conținutul: 1. Dorul de țară. 2. Trecut'a bădița dealul. 3. Tu te duci bade sărace. 4. Frunză verde frunzuliță. 5. Cântecul haiducului. 6. Pe sub fereastră curge un riu, romântă). Prețul Cor. 2.—

Iustin Cl. Iuga. *Doine și cântece populare românești*. Voce și pian. II. (Conținutul: 1. Mance-te bade amarul. 2. Vai, vai, vai inimă vai. 3. Duce-m'ăș cu lun'n nor. 4. Lungu-i drumul Clujului. 6. Mor Mărie mor. 6. Oameni fără mintea toată solo din piesa populară „Moise Păcurariul”. 7. Zădărnice romântă populară). Prețul Cor. 2.50.

Ioan Hârșic. *Poeme lirice românești* pentru piano. Vals la minor. Prețul Cor. 2.—

L. Domide. *Înșiră-te mărgărite*. Legendă. de V. Alecsandri. Partea I. Op. premiat de societatea pentru fond de teatru român. Partitura de pian. Prețul Cor. 5.—

Tib. Brediceanu. *La sezătoare*. Partitura pentru cânt. și piano Prețul Cor. 8.—

Tib. Brediceanu. *Aurora*. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. *Viorele*. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. *Doine și cântece*. Pentru voce și piano, în patru caiete. Prețul unui caiet 4 coroane.

Tib. Brediceanu. *Jocuri românești* pentru piano în 4 caiete. Prețul unui caiet 4 cor.

Tib. Brediceanu. *Doine și cântece*, în 4 caiete. Prețul unui caiet Cor. 4.—

Cuprinsul caietului I. (ed. II-a. Foaie verde, foi de nuc. Cântă puil cucului. Spune, mândro, adevărat. Vai, bădița, dragi ne-avem. Bădișor, depărțitor. Cine n'aude cântând. Bade, zău, o fi păcat. Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II-a) Știi tu, bade, ce mi-ai spus. Vîno, bade, iar acasă. Năcăjit ca mine, nui. Floare fui, floare trecui. Cântec haiducesc. După ochi ca murele. Trageți voi boi. Cine n'are dor pe vale.

Caietul III. Păsărică mută-ți cuibul. Leagăna-te frunzuliță. Turturca din valea sacă. Ardemite-ai codru des. Ce vii bade târzior. Tu te duci, bade sărace. Foaie verde, foaie lată. Pe unde umblă doru'.

Caietul IV. Pe sub flori mă legănai. Foale verde, pup de crin. Sus în vârful dealului. Mândro, de dragostea noastră. Când treci, bade, pe la noi. Frunză verde, frunzuliță. Auzi mândro, cucu-ți cântă. S'a dus cucul de p'aci.

I. Vidu. *Moțu la drum*. Pentru voce și pian. Cor. 1.—

„ *Ano, Leano*. cor mixt „ 1.—

„ *Din sezătoare*. cor mixt cu soli „ 4.—

„ *Pui de lei*. cor de voci mixt „ 2.—

„ *Ruinita*. Cor mixt „ 1.50

Cuprinsul caietului I. Lugojana. Măzărica. Ardeleana (ca în Banat) I. Pe picior I. Ardeleana I. Brâu I. Hora, Ardeleana (ca în Banat) II.

Caietul II. Ardeleana (ca în Banat) III. Ardeleana II. Pe picior II. Tarina. Invărtita I. De doi. Ardeleana III. Brâu II.

Caietul III. Brâu III. Hațegana. Ardeleana (ca în Banat) IV. Invărtita II. Pe picior III. Ardeleana (Abrudeana) IV. Ardeleana (ca în Banat) V. Brâu.

Caietul IV. Hora. Invărtita III. Brâu V. Pe picior IV. Din Maramurăș. Danțu. Ardeleana (ca în Banat) VI.

C. Dima. *Cântece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian*. Cu text român și german. Cântecele însemnate cu * numai text român.

1. Mândruță de demult. Cor. 1.—. 2. Je-lui-m'ăș și n'am cui. Cor. 1.30. 3. Vai mândruță dragi ne-avem. Cor. 1.—. 4. Hei, cei, măi! Cor. 1.30. 5. De-ar fi trăsnit Dumnezeu. Cor. 1.80. 6. Sub fereastra mândrei mele. Cor. 1.30. 7. O ce veste minunată. Cor. 1.—. 8. Doamne Isuse Hristoase. Cor. 1.—. 9. Leagăn verde. * O inimă tristă. Cor. —.90. 11*. Hop, turcă-furcă! Cor. 1.—. 12*. Ciobanul. Cor. 1.30.

G. Dima. *Cântece și balade pentru o voce și pian*. Cu text român și german. I. Dorința. Cor. 1.80. 2. De ce nu-mi vii? Cor. 1.80. 3. Peste vârfuri. Cor. 1.—. 4. Și dacă ramuri bat în geam. 5. Somnoroase pășărele. 6. Știi tu, mândro? Cor. 1.—. 7. Cântecul păstorului. Cor. 1.30. 8. Pe când soarele de vară. Cor. 1.—. 9.

Biată inimă 'nșelată. 10. Groza, baladă. Cor. 2.70. 11. Hotărîre. Cor. 1.—. 12. Noi trei. Cor. 1.—. 13. Stefan Voda și codrul, baladă. Cor. 1.80. 14. Trădare. Cor. —.90. 15*. Curcele. Cor. 1.30. 16*. A venit un lup din crâng. Cor. 1.75.

Correspondență și contabilitate comercială:

I. C. Panțu: *Curs complet de corespondență comercială cu explicarea termenilor comerciali* Cor. 3.50.

I. C. Panțu: *Știința conturilor sau contabilitatea în partidă dublă* Cor. 4.—.

I. C. Panțu: *Contabilitate la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni* Cor. 1.20.

I. C. Panțu: *Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Afaceri de credit cambial și afaceri de bancă*. Cor. 1.—

I. C. Panțu: *Procent, promil, interese și teoria conturilor curente* Cor. 3.—

Cărți economice:

D. Alessiu: *Creșterea pasărilor domestice* Cor. 1.50

D. Alessiu: *Cultura arborilor roditori* C. 2.25

D. Alessiu: *Cultura legumelor* Cor. 2.75

George Maican: *Statuturile cele mai de lipsă pentru prăsierea și folosirea legumelor*. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Cor. —.24

Capra (Vaca săracului) numeroasele foloase ce poate aduce castratiunea caprelor. Studiu biologic, igienic și economic de A. Babeș și P. Oceanu Cor. 1.—

Aurel Cosciuc: *Nutritia animalelor de casă*. Op. premiat. Cu ilustrații în text. Cor. 1.50.

I. Georgescu: *Cartea plugarilor sau povestiri economice*. Cor. —.50

N. Nicolaescu și G. Stoenescu institutori. *Călăuza stuparilor* Cor. 3.—

Higiiena și economia populară, povestită de Moș Savu. Cor. 1.—

Minerva Cosma: *Album de broderii și teșături românești* (mare) Cor. 16.—

Minerva Cosma: *Modele de cusături românești*. Caietul I. —.50. Caietul II. (colorat) 1.—.

Cincinat Pavelescu: *Poezii* Cor. 3.

J. Novicow: *Emanciparea femeii* Cor. 2.—

Natalia Negru: *Mărturisiri*. Nuvele Cor. 2.—

M. Simionescu-Râmnicăneanu: *Proșjele artistice*. Articole teoretice și dări de samă C. 2.50

St. O. Iosif: *Cântece*. (Cel din urmă volum al regretatului poet). Ed. II-a Cor. 2.—

Dr. Pompil Cioban: *Creditul nostru*. Studiu economic-financiar Cor. 2.—

Albret Bloch și Paraf-Javal: *Substanța universală*. Trad. de Const. I. Cioranu. Cor. 1.—

D. D. Pătrășcanu: *Timotheiu Mucenicul* Cor. 2.—

D. D. Pătrășcanu: *Schițe și amintiri* C. 2.—

G. Maupassant: *Inima noastră*, roman C. 2.

Bucura Dumbravă: *Pandurul* Cor. 3.—

Bucura Dumbravă: *Haiducul* Cor. 2.—

Jules Verne: *Castelul din Carpați*, roman din viața poporului român din Areal Cor. 2.40.

Iosif Moldovan dir. școlar: *Almanach* portativ pe anul școlar 1913/14 compus pentru trebuințele preoților și învățătorilor români (legat. Cor. 1.—

Caton Theodorian: *Povestea unei odăi*. Prețul Cor. 2.—.

Caton Theodorian: *La masa calcului*, nuvele și schițe Cor. 1.50.

A. Vlahuță: *Din trecutul nostru*. Ilustrații de Stoica Cor. 3.50.

A. Vlahuță: *Dreptate*, nuvele, Cor. 2.—.

A. Vlahuță: *În vâltoare*, nuvele și impresii. Cor. 2.50.

O rugare modestă,

care nu vă costă nici o obosală dar Administrația noastră îi poate fi de mare folos. — Administrația noastră roagă pe toți cei ce târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, să amintească că firma a cerut-o în ziarul acesta.

Caut

un scriitor

cu practică.

Dr. Gheorghe Gërda

advocat în

Făget, (Facsád).

(Ge 2216)

Aparate frigorifere sistem Schlütter și Gesell,

aparate pentru fabricare gheței, prin dioxid de sulfur fără apă. Răcirea laptelui cu foarte puțină consumare de apă, aranjament de camere frigorifere.

STEMMER A. JÓZSEF

Sc 1788 specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Frisch Károly

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 64.

Măestru de Impletituri de sârmă și de site.

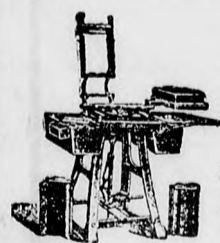
Execută îngrădiri de poieni, parcuri și cruci mormântale, impletituri pentru site pentru nisip și pietriș, apărătoare de schintel pentru hornuri de locomobile cu abur, etc.

Magazin de site, sârme fine, contrapulte, pentru economie și pentru casă, — cu prețuri foarte ieftine.

(Fi 2104)

VALORIZARE DE NISIP!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

Sa 905-30

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână

B. B. I. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. I. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Se ceară totodată examinarea gratuită a nisipului mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de mașini pentru industria de nisip.

SZÁNTÓ és BECK ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

CEL MAI MODERN INSTITUT
 TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
 UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
 NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
 NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 11a.

Fîind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
 promptă.

Prețuri
 moderate.

Bătăturile,

scortişoarea pielei, ar-
ciorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 și dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroașă 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCHE, farmacia la „CORDANĂ” în Győr.

Prima fabrică de bănci de școală
brev. reg. ung.

Liferază

cele mai moderne și mai bune
bănci de școală

brevetate sistem „Feiwel”,
„Zahn” și „Rettig”, mo-
biliar pentru școli aparate de
gimnastică, mobilier modern
pentru biserici, bănci pentru
biserici și mobilier pentru
„grădinile de copil.”

Fe 1288

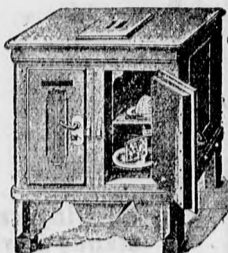
Prețurent gratis.

Fabricarea aranjamentelor de
birouri moderne.

Dulapuri de gheață

patentate sistem HENNEFELD,

Budapesta, Gr. Zichy Jenő-u. 5. lângă Váci-körut.

He 1931

Dulapurile de până acum sunt cu slăvină și sunt obduse cu
tinichea de ținc, se ruginesc, oxidează, se murdăresc, totdeauna
sunt expuse să fie reparate, câtă vreme la dulapurile de
gheață a lui HENNEFELD acest lucru e exclus,
deoarece acestea sunt învăluite cu placă artificială de
piatră. Sub rezervoriul de gheață se află REZERVORIUL DE
APĂ p. apa ce provine din topirea gheții, gheața rămâne
uscată, ceea ce dă o economisire de gheață de 60%.

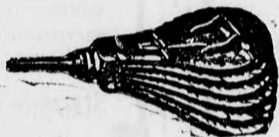
APARATE P. MĂSURAREA BEREL. Prețurent gratis. FUND. IN 1885.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77—51.

Juristics Márton

BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 — 53.

Execută orice lucrare în această branșă: expediază clopote excelente cu tonuri
curate și pline, returnează clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane în-
vârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din
fer fâurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staturi drepte și orizontale
din fer de clopote, cu preturi moderate. — Cu prospecte servese cu plăcere.

Mai departe execut tot felul de
aranjament complete pentru
ateliere de lăcătușerie și fâurărie.

HEGYI JÁNOS, lăcătuș

măstru lăcătuș. Atelier
de mașini și depozit de
mașini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de
sfeclă și secică, despoatoare de porumb, râșnițe de orz, mașini exce-
lente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această
branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea
și perfectă lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai
mare garanță. (He 1527) Prețurent gratis

Dufek Kálmán,

atelier de colorat și
fabrică de curățire
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvar), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea
pe cale chimică a hainelor de
dame și bărbați, perdelelor, lu-
crurilor brodate și de mână etc.
în bucate gata sau desfăcute de-
olaltă, pe lângă o executare con-
științioasă și recunoscută de so-
lidă. Am introdus: desinfecțarea
și curățirea penelor, la caz de
urgență în timp de 12 ore. —
Comandele cu poșta conștiințioasă
și punctual. — Hainele de doliu
se execută cât se poate de repede.

Du 1345

În mai multe rânduri decorat. Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de altare, sculptor și
auritor. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, am-
voane, cripte, statui sfinte și întregul
aranjament bisericesc, în orice stil, con-
form pretenziunilor artistice și pe lângă
prețuri convenabile. Se recomandă la
renovarea altarelor vechi. — Planuri și
cataloage trimite gratuit precum și pri-
mirea muncii o face pe speșele sale
proprii. Primește spre aurire tot ce se ține de această
branșă. He 1402

Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.

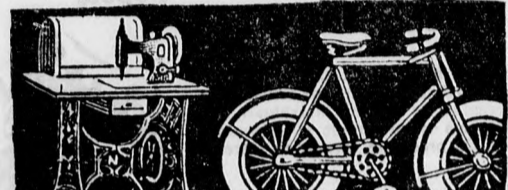
FRANZ SEEMANN
ceasornicar, prăvălie de oreloage
Sibiu-Nagyszeben, str. Turnului (Baggasse) 30.

Oferă on. public din localitate și provincie prăvălia sa de
ceasuri și bijuterii,
unde pentru cele mai ieftine prețuri se pot procura ceasuri de buzunar, de părete și sculătoare precum și totfelul de bijuterii și inele de logodnă.
Reparaturile se execută cu specialitate.

Pentru ceasurile cumpărate și reparate la mine ofer garanție.
(Se 1588)

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui
LEITNER, Cluj, (Kolozsvar).
Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Székli).
Stabiliment: Malom-utea 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.
Cine se referă la acest ziar primește 100% rabat.

Incze József
magazin de cuptoare **Dés (Dej)**, str. Bánffy nrul 31.
Nr. telefonului 100. Nr. telefonului 100.

Mare magazin permanent de cuptoare moderne și multicolore, din material excelent, căminuri și vetre de fier, specialități de garnituri de încălzitoare rapide cu economie de 40%. Tot aici mare magazin de plăci pentru păreți și pentru vane. Execută totfelul de lucrări în branșa cuptorării și anume: clădirea, repararea și curățirea cuptoarelor vechi atât în loc cât și în provincie, pe lângă prețuri moderate.
I 2082

La dorință servesc cu mustre.

H. TH. BONNET, stabiliment industrial de măsorie de lucrări p. clădiri și de mobile, cu putere motorică
BISTRITA (Besztercze), Felsőkölváros, Fő-ut 25.

Execută în mod inecapțional totfelul de lucrări pentru clădiri și mobile, și anume: Lucrări pentru clădiri, portaleuri, mobilier pentru prăvălie, cafenea, școli și pentru biserici, apoi aranjamente complete pentru dormitoare, prânzitoare și pentru bucătării, cu prețuri foarte ieftine.
(Bo 2083)
Proiecte și prospecte gratis.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODĂ
GEORGE RUMMEL
SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția st. dame cele mai noi și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comanda mari mă prezint oriunde pe speșele proprii.

Franz Nöhmeyer, gravor
BRAȘOV (Kronstadt), Michael Weiss-gasse 6.

Execută: totfelul de gravuri și anume: gravuri pe instrumente, gravuri în ceasuri, sigile etc.

Specialități de monograme tăiate pe casete, albumuri, genți și bastoane.

Stampile de cauciuc totfelul de firme de metal și email, se execută cu prețuri moderate. (No 2070)

Să ne credeți că este în interesul D-Voastră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

CU COASA „KORONAGYÉMÁNT”
bătută odată se poate cosi ziua întreagă de oarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trănicia fiecărei bucăți garantăm.

75	80	85	90	95	100	110
----	----	----	----	----	-----	-----

Prețul: 1 bucăți 1-80 1-90 2.— 2-20 2-40 2-50 2-60 cor.
La comanda de 10 bucăți 1 se dă rabat. Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

LENGYEL TESTVÉREK magazin de coase „Koronagyémánt”
KAPOSVÁR, Fő-utca 22. R.

INSTINȚARE.
Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Deva și provincie, că am deschis un
salon de croitorie p. bărbați
conform cerințelor celor mai moderne. Dat fiind faptul, că am terminat cursul de specialitate a industriei croitoriei la tehnologia din Budapesta, sunt în plăcută situație să pot executa cele mai gingașe și mai elegante haine, pardesiuri etc.
Legăturile pe cari le am cu cele mai de seamă fabrici din patrie și străinătate, îmi dau posibilitatea să pot executa haine elegante de primăvară dela 50 cor. în sus. (Ko 1959)

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu distincție stimate:

Kolozsvári Árpád, croitor p. bărbați, instructor diplomat în croitorie.